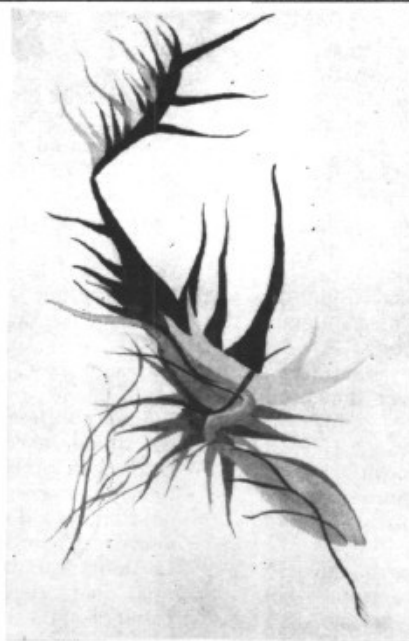
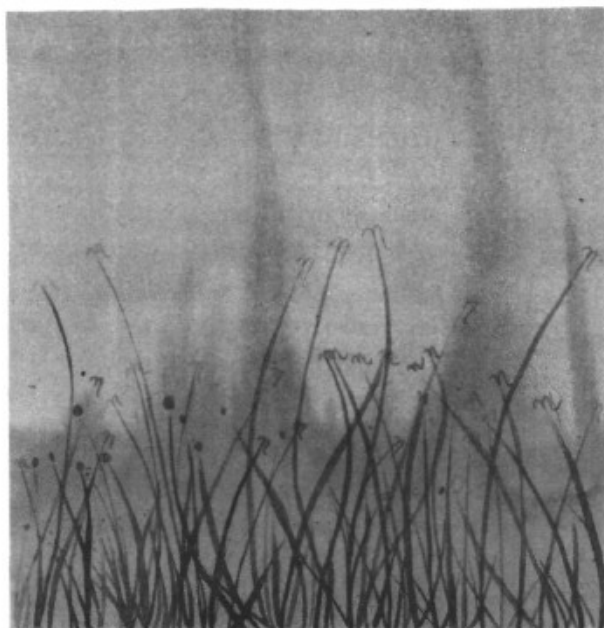
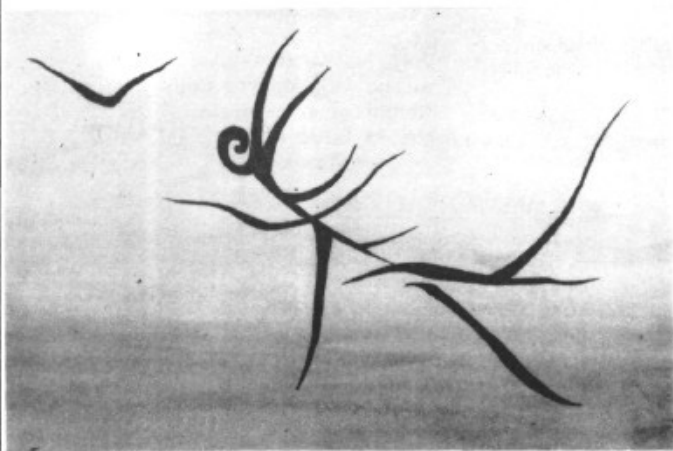

Informatiu Cultural de Marratxi

DIRTULA

MARÇ DEL 1986

Nº 48

MOTS

avenguts

GLOSES D'EN MENET JOVE

• SOM I SEREM

(Contesta a Rafel Roig)

Fill meu quan et comanaran
tu no hi vares assistir
però no pots desmentir
el llinatge que et posaren.

I això jo t'ho vull dir
per allò del teu glosat
de català o mallorquí,
per si ho vols aclarir
ja que ho dus ben embullat.

Si no ets dur com la roca
t'atendràs a mes raons
però si tens seny de lloca
no hi valen explicacions.

I torn al començament
no em voldria desciair
que tampoc del naixement
tu te'n deus recordar.

I et feren bon cristià
tot de blanc ben vestidet
com pertoca i és ben net
Roig també et varen posar.

perquè roja sang de Roig
dedins devia ratjar,
no et llegiren el Corà,
Això fóra estat de boig!.

Tot i que ho has volgut dir,
tu no tens res d'es Salem,
una dona deus tenir
que és mala de mantenir;
No en deus covar un harem!.

Si ets de religió
cristiana se suposa
perquè et fa tanta nosa
qui et va dur la gran llavor

I amb la més gran devoció
la llengua van ensenyar
per així millor pregar
an el nostre Salvador.

Una Llengua ben hermosa
que noltros hem conservat
fins i tot ben d'amagat.
Ja la mos haurien tosa!

Perquè sovint ha fet nosa
a aquells de verga fina.
Demana-ho a sa padrina
si no és davall sa llosa.

• SA GLOSA DE PERE GIL

Sé d'unes mans menudes
que quan moixonen l'argila
a la terra donen vida
i a mi, il·lusions perdudes

La cosa pot semblar rara
veient-nos aparellats
i n'hi ha de mal parlats
que diran: "Pot ésser son pare"

S'escola en castellà
també ses oracions
i ara quan no hi collons
la mos volen esquarterar

Si t'has menjat una pruna
a la una manco un quart
de tot pecat Déu me'n guard
que et faci dir tres quarts d'una.

No sé si es incultura,
de bàmbols o de banyuts,
en estar tots ben fotuts
i tenir els mots perduts
voldreu prendre s'untura

i llavors sa picadura
haurà pres tant de vermell
que lluny de trobar remei
mos prendrà més voladura

Si seus damunt un claper
contemplant la lluna fina
que no és una bona propina
tenir pròxim i proper.

Senyal que la llengua és rica
i tendràs per on triar
sense haver de manllevar
ni poc, ni molt, ni mica
cap mot an el castellà.

Tasca tens bon glosador
per ajudar a recuperar
la llengua amb devoció
i en pel carrer passejar
no t'hauries d'estranyar
veure de cantó a cantó
ta llengua amb força brillar
i no com ara està
talment un vell roegó
que l'han acabat de tirar
concatat i xerecò
ni es cans el volen tastar!.

Catalana anomenada,
en aquell racó va néixer.
Tu també has pensat a créixer
i no tens gens esborrada
el Roig, bona anomenada
de la casa on vares néixer.

Es nostres punts en comú
segellen una amistat
amb desig entrunyellat
que tots dos siem sols u

Mentre dura la il·lusió
i dins el meu cor s'estova
jo me torn sentir més jove
i torn a conèixer l'amor

Vora Na MARIA-VICTORIA
tot ho veig d'altre color
Ja no tenia memòria
que el fi de l'home és l'AMOR

• A MESTRE VALLORI

A vós vos volia dir
dissabte lo que em passà
quan féreu temps de glosar
vaig haver d'anar a cagar
i no el vaig poder sentir
Emperò me varen dir
'ximateix tot com va anar.

En Pep va agafar es papers
com ho fa cada dissabte
i en va remolcar de pasta
set vegades de demés
i si ell vergonya tengués
trobaria quan li basta

Comissió de glosadors de Pòrtol.

• De grollers, sovint n'han de venir de raça

De grolleries, sovint
veim les del nostre veïnat;
sovint les hem empleat
perquè mos tapin sovint
sa merda des nostre costat
que sovint hem ensumat
i mal a pler molt sovint
amb ella mos hi hem trobat.

El que primer ha injuriat
vull que sapigueu sovint
que un periodista ha estat
que sovint ha contractat
i el vol defensar sovint.

I no se pot defensar
per SOVINT una qüestió
que el que la va començar
va ésser l'acusador
que no té res de "senyor"
quan tira i amaga sa mà.

Aquell que va estar
sovint amb ell.

-47-

Avui És Notícia

CATERINA CANYELLES, regidora per UM

1- El vot és secret i preferesc deixar-ho pel dia del referendun

ANTONI MONTILLA, primer tinent de batle

1- Es una cosa secreta i posteriorment tenc dues opcions, la del cor i la política

BERNADI HOMAR, regidor per UM

1- Crec que no votaré, perquè no sé què volen que votem

El proper dia 12, el govern central ha convocat un referendun sobre l'OTAN, amb una pregunta un poc embolicada. Pòrtula ha volgut fer una petita enquesta per conèixer el parer d'alguns dels nostres polítics.

A tots els hem fet les mateixes preguntes:

- 1- Què votarà el dia 12 ?
- 2 Per què ?

JOAN CARDONA, regidor per UM

- 1- No
- 2- Som neutral amb això

TONO VILA, regidor independent pel PSOE

- 1- No
- 2- Perquè estic en contra dels blocs militars i a favor del desarmament mundial i a més vaig firmar l'acta de constitució de la plataforma cívica anti-Otan.

GUILLEM JUAN, ex-regidor pel PCIB

- 1- No
- 2- Crec que no mos interessa estar en l'Aliança, ni estar a l'OTAN perquè és un bloc agressiu.

PEP VALLEJO, regidor pel PSOE

- 1- Sí
- 2- Per disciplina i per convicció, puntualitzant que som antibelicista, però les circumstàncies actuals de la Mediterrània obliguen al sí.

JAUME SERRA, ex-regidor pel PSOE

- 1- No
- 2- Perquè soc antimilitarista, no accepto cap bloc i estimo profundament la Pau.

JAUME MIRALLES, caporal de la Policia Munic.

- 1- Abstenció
- 2- Consider que quan donam el vot de confiança a un partit perquè mos governi és absurd fer el referendun per sortir d'allà on mos va introduir el partit que tenia la confiança de la majoria d'espanyols

MIQUEL BOSCH.

FRESQUES

DOS MILIONS DE PESSETES EN DESPESES DE SERVEIS

El passat mes de gener l'ajuntament va tenir unes despeses de serveis de més de dos milions de pessetes, que es desglosen de la següent manera:

Per subministre d'aigua durant el mes de gener: 602.373.--

Per servei de recollida de fems: 924.556.--

A GESA, per energia de l'enllumenat públic: 630.323.--

OBRES DENEGADES

A la darrera comissió de govern hi va haver en total quatre obres denegades dins Marratxí, que pertanyen a Son Ametler, Son Mir, Ca's Boll i Son Buc des Pont.

EL CARRER JOSE ANTONIO DE PORTOL CANVIA DE NOM

Per part de l'Ajuntament se va aprovar el canvi de nom del carrer José Antonio de Pòrtol. A partir d'ara l'esmentat carrer passarà a dir-se CARRER MAJOR. Seria molt important que a més de canviar el nom als plans també es procedís als canvis de les plaques dels carrers, ja que els que foren canviats ara fa tres mesos, com són Sa Roca Llisa, Sa Torre, etc. encara tenen el nom antic, lo que pot portar a confusions a la gent de fora terme i a la que viu dins Marratxí que no sap dels canvis. Esperem que el canvi no només es faci damunt els papers dels plans sinó que també es canviïn les plaques dels carrers.

ADHESIO AL II CONGRES DE LLENGUA CATALANA

També al passat ple l'Ajuntament es va adherir formalment a aquest II Congrés amb la quantitat de 25.000 ptes, a més de mencionar en les activitats de caire cultural que l'Ajuntament organitzi -que són ben poques- el logotip del Congrés.

PUJA L'IMPOST DE CIRCULACIO

L'impost de circulació, més conegut com el "numeret", el proper any de 1986 costarà un 8% més. Però la novetat a més de la pujada és que es podrà pagar, si l'Ajuntament ho troba oportú, trimestralment, semestralment o anualment.

EXCURSIO A SOLLER

Dia 27 d'abril se durà a terme una excursió amb tren a Sóller organitzada per a la joventut del terme.

COVA DE SON CAULELLES

En vista que la Mancomunitat del Raiguer no troba un femer per abocar-hi el fems, des d'aquestes pàgines els suggerim la cova d'enterrament de Son Caulelles, ja que des de fa molt de temps sembla que aquesta és la destinació del monument prehistòric, tanta és la brutor que hi tiren dia rera dia, sense que ningú prengui cap mesura per impedir-ho.

CARNAVAL MARRATXINER

Com ja és habitual hi hagué concurs a Ses Tres Germanes organitzat per l'Ajuntament. A la foto una de les fesses guanyadores.

TROBADA DE GLOSADORS

S'està preparant la III Trobada de Glosadors de Mallorca, a Pòrtol. Per tal de recaptar fons, els organitzadors duen a terme distintes sessions de glosat. Les dues han tengut lloc al cafè ca'n Jaume amb la participació de Jaume Juan, d'Algaida, de madò Joana Cartera, de Buger i dels glosadors locals: Mateu i Felip Palou i Pau Ferrer.

També tenen en marxa uns cupons per rifar un xot i un lot de botelles per al dia 24 de març. A deu drets el número.

Els dies 1,2 i 3 de maig hi haurà una "Gran Trobada Balear" a Menorca.

"TRAMUNTANA/86"

Es va presentar als medis d'informació i públic en general "TRAMUNTANA-86". L'acte tengué lloc al GEM i durant el mateix es projectaren diapositives de la "IBILALDIA PIRINEOETAN", la marxa que un parell de mallorquins anaren a fer pel Pirineu de Navarra.

TAULA RODONA SOBRE L'OTAN

El proper divendres, dia 7 de març, tindrà lloc al Col·legi Costa i Llobera una taula rodona sobre el tema de l'OTAN. Hi participaran representants dels diversos grups polítics del terme que exposaran la seva opinió sobre la inconveniència o conveniència de romandre a l'Aliança Atlàntica. L'acte començarà a les 20'30 i està organitzat pel Comitè Anti-Otan de Marratxí.

NOU LLIBRE DE NATURA

Dies passats fou presentat el llibre de Joan Mayol Reptils i amfibis de les Balears. Ens és especialment interessant perquè els dibuixos són del nostre amic i col·laborador Vicenç Sastre. Enhorabona.

Noltros com el camp somreim després de molt de temps de no poder fer-ho. Tot perquè el Déu de la pluja s'ha dignat enviar-nos aquest líquid preciós que ha permès que a més de calmar la set de tot vegetal -quan ja hi havia molts d'arbres a punt d'anar-se'n a l'altre món- nodreixi les aigües subterrànies de pous ressecs i salats. Resolvent els problemes de tots els qui tenen reguiu i als ramaders un menjar fresc pels seus animals. Si les gelades no se presenten aquestes setmanes la pagesia es podrà considerar afortunada. Els preus ja seran una altra cosa.

MARRATXI I LES URBANITZACIONS.- Han estat notficia darrerament les multes que ha imposat el nostre Ajuntament a nombrosos infractors en motiu d'irregularitats urbanfstiques comeses dins el nostre terme. Mos alegra saber que a la fi el consistori ha pres aquestes mesures per primera vegada, ja és qualche cosa. Però lo més important és que siguin efectives, executives i no s'aturin aquí. Ja que -pensam- a la vista de les nombroses irregularitats comeses a les ditxoses "casetes d'aperos" mos fa que cridem l'atenció que aquest tema té per a l'agricultura i la conservació del camp, sabent tothom i més els regidors que han de vigilar els incompliments que se produeixin. Pensau que tota parcel·lació o venda de finques per construir representa cada una un problema afegit als ja nombrosos que patim. El camp per a l'agricultor i les viles per viure, encara que tenguem unes autoritats autonòmiques que de paraula ho prediquen i estiguin realment fent tot lo contrari. Mai s'havien fet tant els ulls grossos concedint tants de permisos d'obres de "casetes d'aperos" com ara dins tota l'illa.

TEMPS DE... sembrar on sigui arrecerat des fred, ja des de començ de març, patates, lletugues, tomàtiguers, pebres, mongetes, varietats de col, melons i s'ndries (si el terreny és fred, esperau el mes d'abril).

A llocs de reguiu, civada tardana, ciurons, col·flori tardana, alfals -és el mes millor- ceba valenciana, blanca i "boba".

Les pastures de març són molt bones pels animals de llet.

I els espàrecs per als qui els trobem, ja que si no és a llocs ben arrecerats aquesta planta espera temps més calents.

SES OVELLES.- En gran part degut a les bones pastures, els preus d'aquests animals han davallat considerablement. La tendència és de mantenir aquests preus baixos fins mitjan mes de març, quan s'espera una petita pujada, després tot són especulacions. La cert és que degut al menjar abundant, lo més probable és que no arribin als alts preus aconseguits pels ramaders enguany.

DEL GRA I EL SEU MERCAT.- A nivells grossos o bé per aclarir-ho a nivell de l'Estat Espanyol, així se troba el mercat del gra. De blat de moro el SENPA no en té ni un quilo per regular el mercat per la qual cosa s'ha de recórrer a la imr ació. Això vol dir que els preus seran més elevat El blat amb tendència a pujar manco; aquest organisme en té 100.000 tones per introduir dins el mercat si es fa necessari, per aturar la pujada. De civada, el SENPA en disposa de moltes tones per abastir el mercat, per això creim que els seus preus es mantindran a la baixa. El sègol, per lo mateix, se mantindrà amb els preus actuals. S'ordi té tendència a la puja, no hem pogut sobre si el SENPA en disposa de molta quantitat.

XISCO LLINAS.--

AL PI MES ALT I MES BELL
QUE HI HAVIA AL POBLE

I això què és, mon pare ?
Això era i no era...
No..., ja no és, fill meu, ara.
Aquest el Pi de ses Rotes era
allà enmig de la camada.

Ploren cadeneres
cadeneres pintades
ploren
i verderols i oronelles
que en arribar les primaveres
al teu entorn festejaven

Altiva la reial testa
el teu fullam besava
el vent quan d'amor encès
de tramuntana bufava
i el voltor de la muntanya
el poderós brancam envejava
amunt fina la nuvolada.

Solitari dalt la planura
estels et coronaven a l'alba matutina
i, al sol del migdia,
de ton estampa gegantina
ombra i conhort en fruïa
el nin i l'home en la tasca dura

D'aquest home la destrall
no les tempestes i el temporal,
als teus dies posà fi
en acte irracional...
i avui ploren cadeneres
cadeneres pintades
i els verderols i oronelles
perquè ja no hi és el pi
el pi del poble amic, ancestral,
allà enmig on eren les eres.

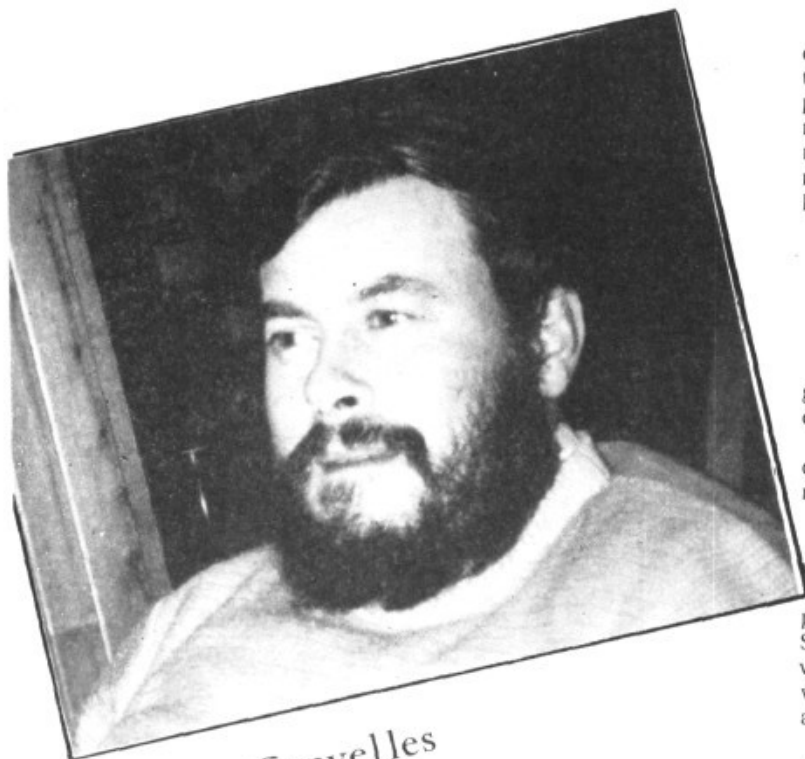
PERE JOAN AMENGUAL.

Març del 1.985

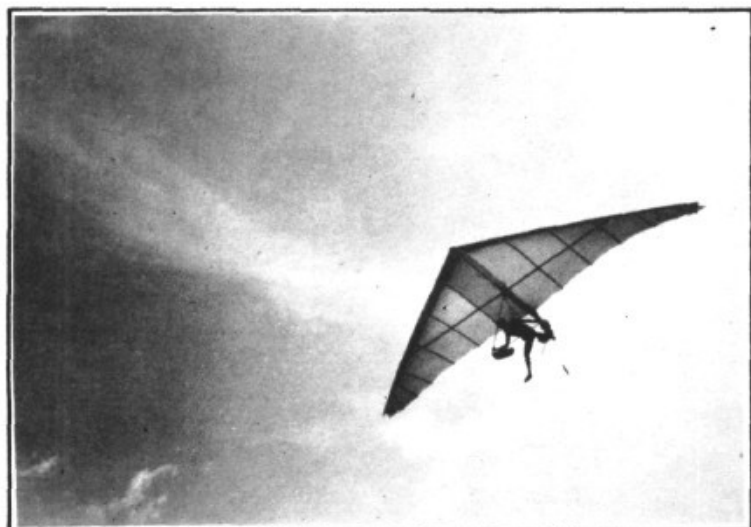
C A F È

S O C I E T Y

Antoni Canyelles

BIRDY...!

En Toni Canyelles és un jove de Pòrtol, encara que resideix a Sa Cabaneta des que es va casar. Té trenta-tres anys i és conductor. En els moments d'esplai i temps lliure es dedica a una de les activitats més meravelloses que hi ha en el món... vola sense motor, vol lliure, amb ala Delta..., en Toni "Matxo" mos conta un poc tot això mentre prenim cafè a la terrassa de ca seva...

P- Toni, lo primer de tot m'agradaria em diguessis en què consisteix el vol lliure i perquè es diu també ala Delta.

R- Se diu ala Delta precisament per la forma que té s'ala. El vol lliure consisteix en volar sense motor.

P- Com va començar l'esport o la pràctica del vol lliure i com va néixer dins tu aquesta afició?

R- En un principi es va dissenyar s'ala Delta per un enginyer que treballava per la companyia NASA, però degut a una sèrie de problemes el projecte va deixar de fer-se. Aleshores un tal senyor Rogallo va adquirir el disseny i el patentà. Més tard es va anar estudiant la forma de s'alà i perfeccionant-la.

Quant a l'afició jo sempre he tenguut gran curiositat per tot lo que vola. Ja des de jove, quan era més nin m'agradava molt fer volar estels i construir-los, després me vaig aficionar a l'aeromodelisme, llavors al vol amb motor, vaig provar s'avioneta però no me va convèncer. A la fi vaig tenir oportunitat de provar s'ala Delta. En un principi no hi havia professors ni ningú que t'ensenyàs, fins que l'any 1979 es varen realitzar uns cursers a Petra donats per uns monitors de Madrid. Vaig superar el curs i de llavors ençà vol sempre que tenc temps.

P- Quines són les característiques principals d'aquesta modalitat de vol?

R- Evidentment per volar amb ala Delta s'han de menester conèixer una sèrie de tècniques, no es tracta de sortir a volar senzillament. Hi ha que aprofitar els vents de vessant, que són els que topen de front al vessant de la muntanya; és important saber aprofitar aquestes corrents. Es vol de tèrmica és una tècnica també molt curiosa i important, consisteix en aprofitar ses masses d'aire calent que es desprenen del pla i mos aficam dins elles i pujam més amunt.

Quant a la vestimenta cal abrigar-se normalment, ja que s'aconsegueixen altures importants i fa fred. Pel que fa a l'equipament de s'ala s'ha d'anar provist d'un arnès que és allà per on anam penjats a s'ala, amb això s'ala té un comandament. Aquest arnès va subjectat al centre de gravetat de s'ala. N'hi ha que també van provists de paracaigudes

P- Quines persones poden volar ?

R- Des dels 14 anys amb el permís dels pares, tant homes com dones. Hi ha gent que als 60 anys vola sense cap problema. Pot volar qualsevol persona normal, que li agradi volar i no tengui vertigen.

P- Existeix cap equip de monitors que ensenyen la pràctica del vol ?

R- Sí, hi ha una sèrie de monitors, de totes maneres ara mateix és un dels nostros que ensenya a volar... Ses classes es donen a la vila de Petra; es practiquen a una altura aproximada de 35 m., quan ses coses van millor es dona la "suelta" d'altura a uns 224 metres.

P- Hi ha a Mallorca cap escola de vol lliure?

R- No, de moment no existeix com escola, som noltros mateixos que ens organitzam per donar les classes.

P- Quines passes ha de seguir una persona que vol intentar volar ?

R- Lo primer de tot és posar-se en contacte amb un de noltros, a la zona de Marratxí poden contactar amb el telèfon 60 29 67 que és el meu. No aconsell a ningú que es posi a volar tot sol; és molt important adquirir una tècnica per prevenir possibles accidents.

P- Es fàcil realitzar aquest curs?

R- Es curs és un poc dur. A vegades ve gent que no està preparada físicament i llavors hi ha problemes. Un d'aquests problemes esdevé quan veuen la facilitat amb què noltros volam, això ho veuen ells equivocadament fàcil i es pensen que ja el primer dia es pot llançar a volar i primer de tot hi ha que aprendre a córrer, llavors han d'aprendre a plegar s'ala i pujar-la altre cop; això és pesat i costós... molts d'ells es cansen i abandonen. Fa falta força de voluntat i no desanimar-se. Aprendre a volar suposa un esforç important però que llavors es compensa amb sa satisfacció, es gust i es plaer de volar.

P- Es car, aquest curs ?

R- Es curs costa unes 10.000 ptes. Té una duració de quatre caps de setmana. Per iniciar el curs te deixen una ala i quan ja t'han donat sa "suelta" te pots comprar una ala per seguir volant.

P- Quins escalons hi ha dins aquest curs ?

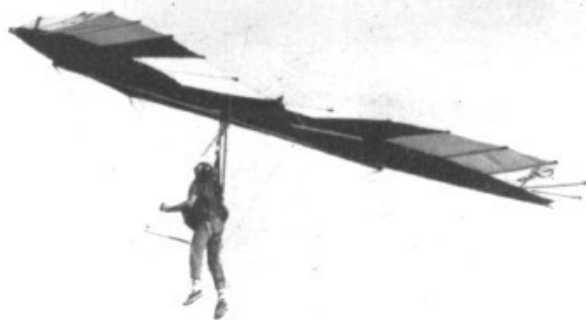
R- Després del curset inicial d'aprenentatge s'ha d'adquirir un perfeccionament que depèn principalment de tu mateix, alhora que es van adquirint uns graus d'experiència: Primer grau, Segon grau i Tercer grau. Aquests graus t'els dona un monitor encarregat de mesurar la capacitat que té una persona per volar en les diferents condicions que es presenten.

P- Toni, una pregunta que jo sé que no t'agrada massa que et facin... és perillós volar amb ala Delta?

R- L'esport no és perillós. És l'individu que és perillós, amb l'experiència que es cobra volant es redueix l'índex de perillositat. Normalment quan sortim a volar sabem més o manco lo que ens podem trobar. Un vol pot durar entre tres i quatre hores (vol tèrmic) i es pot abandonar quan es vulgui.

P- Rebeu cap tipus d'ajut per part de l'administració autonòmica ?

R- De moment no. L'únic que rebem econòmicament són 100.000 ptes cada any des del 1984 fins ara de la Federació d'Esports Aeris (FENDA) aprofitant la celebració dels campionats d'Espanya en la modalitat d'arrossegament de vol lliure, ja que fou a l'estat espanyol on s'organitzà per primera vegada aquesta modalitat de vol.

Per part de l'Ajuntament d'Alcúdia tenim tota classe de facilitats ja que ha organitzat fins ara aquests campionats.

Estam esperant també una subvenció del Consell Insular de Mallorca, de 200.000 ptes per l'any 85, de moment però no hem rebut res.

P- Quines altres ajudes teniu ?

R- Ara mateix estam negociant amb cases comercials per implantar publicitat a les ales. La proposta és que la casa comercial pagui s'ala (de 145 a 200 mil ptes) i durant dos anys els feim propaganda sens ànim lucratiu. Per aquest estiu del 1986 tenim esperances de fer coses positives...

P- Com vos finançau tot aquest muntatge ?

R- Qui més qui manco se compra el seu equip de vol. Amb s'ajut de les subvencions podem comprar utensilis de vol que són cars... Variòmetres que són uns instruments que indiquen un ascens o descens quan estàs volant, altímetres per mesurar l'altura i també paracaigudes.

P- Quins projectes més immediats teniu dins l'organització de VOL LLIURE ?

R- Tornar celebrar entre els mesos de juliol i agost el campionat d'Espanya de vol lliure a Alcúdia... si arriba aprovat el projecte des de la FENDA. També tenim previst organitzar el campionat de Balears del 1986 però encara no hi ha data ni lloc.

P- Què se sent quan vola i es domina tot el paisatge ?

R- És meravellós. És difícil... no es pot expressar amb paraules. És molt distint volar que fer qualsevol altra cosa, anar per terra...

Sentir que domines el paisatge et fa sentir ocell... sense cap renou de motor... com més altura agafes, millor... quan t'afiques dins els núvols i voles dins ells és fascinant, és increïble. Te sent més segur i voles millor a 1700 m. d'altura que quan estàs volant a 100 m. per exemple. A les persones que els som explicat tot aquest conjunt de sensacions la majoria de vegades m'han dit que estic "loco"... però jo disfrut i no m'importa el que pensin.

--Gràcies, Toni. T'agraïm de veritat l'amabilitat que has tengut amb noltros per deixar-te fer aquesta entrevista.

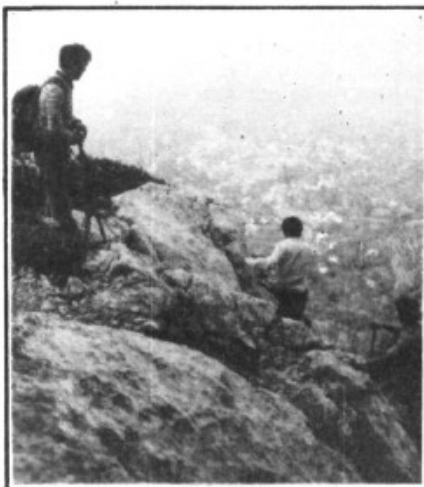
Des d'aquí et desitjam molta sort i tota classe de venturades en aquesta fascinant i guapa pràctica del vol lliure.

ANTONI CANYELLES I OLIVER.

Excursions

JORDI CLOQUELL.--

TRAVERSANT ES TEIX

Aquesta excursió comença uns 500 m. abans d'arribar a Valldemossa, a uns 100 m. després d'haver passat ses cases de Sa Coma, veurem un desviament a la dreta on hi ha un garrover en mig de s'entrada, pujarem per aquest carrer asfaltat fins que trobem un camí de carro a la dreta. Agafarem aquest camí que mos durà a sa Font des Polls, només té un desviament que deixarem a la dreta, mentres pujam cap a sa Font des Polls, trobarem coses molt interessants com són sitges de carbó i fonts de calç, amb uns retols que expliquen així com sa feia es carbó i sa calç en aquells temps. En ésser a sa Font podrem descansar i pegar una mossegada, ja que aquí dalt hi trobam aigua, taules i bancs, en haver descansat tornarem emprendre sa marxa cap a l'esquerra, es camí des Cairats a la dreta, pujant per amunt trobarem un camí a l'esquerra, agafarem aquest camí que mos durà a dalt des Teix. Aquesta pujada mos ofereix una meravellosa vista, en ésser casi a dalt aquest camí es perd. Agafarem cap a l'esquerra un camí assenyalat per un caramullet de pedres que travessa

un bosquet d'alzines, en ésser a dalt veurem una explanada en un bosc de pins, el travessam en direcció Oest, en haver-lo travessat trobarem es camí de S'Arxiduc, seguirem per ell en direcció Nord-Est, en haver pujat un petit puig, que és diu puig Caragol, a uns 200 m. trobarem una fita grossa a la dreta, en direcció NOrd veurem que de tant en tant hi ha fites bastant visibles, anant per aquest caminó de fites mos durà en es pas de Cingles de Son Rulian, aquest pas no mos deixa fins abaix des Teix, aquesta davallada també té una vista molt maca, en ésser casi abaix, dins es mateix bosc que davallam, trobarem un rotlo de sitges i un forn de cuinar, per aquí hi ha un desviament a la dreta, noltros seguirem per l'esquerra, ja que aquest caminó mos durà a ses cases de Son Rulian. Aquí comença es camí que mos durà a sa carretera de Deia a Valldemossa.

En aquesta excursió és convenient que abans de començar-la dur un cotxe a uns 3 Km. passat Ca madò Pilla, que serà allà ha on acabarem s'excursió.

Horari aproximat 5 hores.

PortHOLA!

LECTURES PEL ROCAHOUSE

Aquests de sa Pòrtula sempre fan lo que volen amb noltros. Es mes passat sols no mos veien. Però, això sí, no varen tocar cap plana de música! I això que es puta any europeu ja ha acabat! Això és en Biel Massot que mos vol posar a tots en solfa.

El centre d'informació posmoderna de Sa Cabaneta ens ha enviat a dir que publicàssim que en Rafael Herrero se dedica a fer cançons de desnormalisassion lingüística.

No faltava res més es mes passat que una entrevista amb en Cabra. Sa Pòrtula acabarà malament.

Ja era hora que ferissin un poc en Biel Massot damunt sa Pòrtula. Deu ser lo únic bo que ha fet sa Carmina Buranya.

Segons ens han informat membres de la redacció de Pòrtula na Rosa Arbona els va dir que això ja no era bo; que enlloc de Port-Hola li haurien de posar "merdola". Aquesta bruta!

Hauríem de saber qui és en Balutxo perquè el voldríem fitxar. Pareix un bon element.

Sabem que dia 23 hi va haver una reunió de gent de l'ajuntament per celebrar-ho. No sabem si en Romaguera hi era

També dia 23 varen felicitar al rector de sant Marçal.

Aquests de sa comissió de glosadors sempre han d'empenyar qualcú, quan no és en Pieres és en Mirando.

Pareix que en Miquel Angel Lladó torna monàrquic, tant de xerrar dels reis.

Ja s'ensumen eleccions, però els aspirants a polítics tendran mal de fer llevar en Vidal de sa cadira amb lo aferrat que hi està.

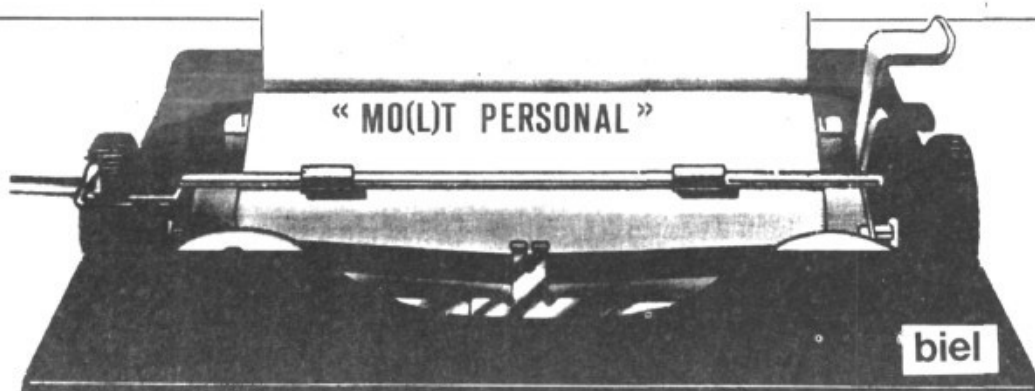
A la redacció de Port-Hola han arribat aquestes collonades d'un espontani:

L'antic fes l'amor i no la guerra ha estat substituït pel postmodern fes l'amor i no facis cas a Guerra

COOPERATIVA, EXECUTIVA I INVENTIVA són les paraules que aquest any no hauran de pagar IVA perquè ja el duen incorporat.

NOLTROS, vuit que no lliguen

L'altre dia, parlant amb un grup de regidors, va sortir el comentari que Pòrtula donava massa branca. Particularment crec que encara en dóna poca: sovint veig coses que mereixen qualque comentari i per allò que no paga posar-s'hi, per peresa o per deixadesa van quedant endarrerides, desfassades i oblidades. Ho dic a títol personal però crec que hi ha més gent amb el mateix pensament.

I donar branca no vol dir, necessàriament, donar-ne als demés. Puc començar criticant Pòrtula. Concretament d'Editorial del passat desembre que parlava de la presidència de Premsa Forana. Quina passada! Donava la impressió d'haver d'arrencar a fer mamballetes després d'haver-ho llegit. Me vaig com a empegueir. I trob estrany que ningú hi hagi tengut res a dir, perquè hi havia motiu. No vull negar el que allà se deia -perquè crec que potser cert- però no era manera de dir-ho, o lloc, o ocasió...

La Casa de la Vila sol ser constantment lloc generatriu de comentaris. I potser és veritat que sempre se veuen primer els aspectes negatius que els positius. Però que funcioni bé hauria de ser la tònica normal i no sol ser així. D'altra banda hi ha moltes coses que se podrien fer perfectament usant únicament el sentit comú i la bona voluntat, però tampoc no sol succeir. En el darrer ple, per exemple, es va acordar canviar el nom de "José Antonio" pel de "Carrer Major" alhora que s'aprovava demanar-me "oficialment" un estudi sobre els noms dels carrers. Malament, per dos motius:

Primer: no faig l'estudi totsol, i tant batle com determinats regidors saben perfectament (perquè és un treball encomanat ja fa estona, encara que no constàs en acta) que el feim en col·laboració amb en Ramon Dfáz i Villalonga. El que passa és que, pels motius que siguin, els és persona non grata i es pensen que sense anomenar-lo conjuren el problema.

Segon: Si hi ha un estudi encomanat, la cosa més normal és fer-ne un mínim de cas. Fa cosa d'un any vàrem presentar un informe d'urgència per tal que es poguessin començar a canviar aquells carrers dels quals se'n sabia bé la història i l'evolució. Idò bé, a l'informe no parlàvem del fantós carrer portolà i al ple surten amb l'anomenament de "major". Això no és seriós. No som noltros els qui hem de dir què s'ha de posar, però sí donar l'oportuna orientació basada en la recerca documental i/o oral. I no és la primera vegada que el consistori va pel seu compte en aquest assumpte: el primer canvi que hi va haver fa uns mesos també fou font de protesta oral per part nostra perquè canviaren un carrer de Sa Cabaneta passant per damunt qualsevol informe que hi pogués haver. Les coses no es fan així (o s'hi fan i no s'hi haurien de fer, com volgueu).

I aquesta és una, però no l'única, per desgràcia: activitats culturals, casa de cultura, subvencions i ajudes són alguns dels temes que s'hauran de tocar; urbanitzacions, permisos de construcció, aigües, elec-

tricitats i demés són temes que requereixen una atenció més forta i, per tant, un seguiment més continuat que sol ser inviable per manca de temps...

Passem a mals majors: sí o no... aquesta és la qüestió. El tema "otan" és complicat, però s'escau per aquestes dates. No m'aficaré amb la resolució de la disjuntiva, cosa particular, confusa i -per què no?- difícil, però sí amb la manera com el govern espanyol ha manejat la qüestió: manipulacions en els textos taquigràfics, censures televisives, clausura parlamentària... I això descomptant el canvi antipodal produït envers el seu programa. Crec que si quedava qualque dubte envers la seva honestetat, la seva transparència, la seva lliberalitat i la seva bona fe haura quedat amplament superat.

De tota manera, al marge que ja hi siguem dedins, crec que el problema -com deien a la revista Arran- no és que hi hagi o no referendums, sinó que hi hagi otan; i que hi hagi varsòvia, i que hi hagi blocs i que hi hagi persones que vulguin ser més que les altres. Quan ho coment, sempre em prenen per ingenu i surten amb allò que sempre hi ha estat i sempre hi serà. De manera que no hi voluntat de canvi ni de millora. I això que ens deim civilitzats!

• Anem a coses més positives. Com les que fa en Pep Grimalt, que segueix amb la col·lecció "coses nostres", dedicada al seu estimat Ca's Concos de Cavaller. Acaba de treure els darrers números (deu i onze, ja) amb un entremès de Joan Obrador i Riera, de finals del segle passat, i uns poemes de Bartomeu Obrador, d'inicis de d'actual. Endavant, Pep!

L'altre vespre vaig anar a l'entrega dels siurells de plata que atorga anualment Ultima Hora. Va ser un poc de rebot: unes nines de l'escola havien entrevistat a Pere Serra i els va enviar invitacions que compartiren amb en Pere Estelrich i amb mi. La festa, en pla supersocial. Dues coses a destacar: el discurs del representant de la Banca March parlant de la seva mallorquinitat, de les seves arrels mallorquines i del seu gran amor per Mallorca, fet íntegrament en castellà, i el fet que Pere Serra fos capaç de convocar quasi totes les primeres autoritats de l'illa -tant pròpies com imposades-, els fes sopar plegats i els fes aguantar els diferents discursos drets com un fus. Això només ho deu poder fer ell. Enhorabona, Pere!

• Una nota trista: la mort de Jordi de Ca's Tord. Quan m'ho digueren no ho podia creure, no ho volia creure. En Jordi, als seus quaranta anys, ple de vida, d'alegria i de simpatia...

També cal un record per Llorenç Mª Duran, pedagog i sicòleg i amic de Pòrtula. En el proper número hi haurà unes notes sobre la seva persona i la seva obra.

• I acab. Amb Música, amb en Bach: 21 de març, tres-cents un any del seu naixement. Aprofitau la data per sentir qualque cosa seva. No vos n'empenedireu. La Música, precisament, nasqué en Primavera.

OTAN-NO

Quan aquest article vegi la llum, és més que probable que els mitjans de comunicació ens estiguin bombardejant -i mai més ben dit- sobre les excel·lències de la permanència dins l'Aliança Atlàntica. Davant aquest fet ben poc hi podem fer. No obstant ja em permetreu que faci una sèrie d'observacions que, si més no, ajudin a calibrar en tota la seva magnitud el que ens suposarà romandre dins l'OTAN.

Partint de la nostra situació geogràfica, al bell mig de la Mediterrània, i analitzant la nostra posició estratègica, ens adonarem de què no va gaire errat de comptes el tinent coronel d'aviació, Lluís Alonso Cubells, quan diu que "... la estratègia militar de Espanya, sus amenazas y responsabilidades, determinan un eje: Baleares-Estrecho-Canarias. (...) Económicamente y políticamente, esa línea constituye una falla entre Europa y Africa" (1)

D'això es desprèn que el paper de les Illes dins l'OTAN serà d'una notable rellevància i, en conseqüència, objectiu militar prioritari en cas de conflicte o agressió externs. Tot i això, el Sr. Josep Moll Marques, diputat pel PSOE al Parlament de les Illes, en un article publicat recentment a "BALEARES", i en el qual no fa referència per res a aquest fet de la nostra situació, es fa portantveu de les consignes del Govern Central per afirmar que "Hemos comprobado que se puede permanecer en la Alianza Atlántica sin integrarnos en su estructura militar, sin permitir la presencia en nuestro territorio de armas nucleares y reduciendo paulatinamente la presencia de tropas americanas en bases militares. Con esta solución, se defienden mejor los intereses de España..." (2). A mi m'agradaria que el Sr. Moll m'explicàs com pot fer compatible el que afirma amb el fet -ben evident d'altra banda- que la pertinença al bloc militar occidental ens suposarà l'acatament cec de les directrius imposades pels Estats Units, membre d'"Honor" de l'Aliança: "El predominio americano, no sólo sobre las decisiones políticas generales, sino también sobre la economía de la OTAN y la política de armamentos, provoca numerosas tensiones. Estados Unidos puede permitirse el lujo de utilizar unilateralmente las bases y el material de la OTAN para sus intereses particulares y sin previo aviso (...)" (3). Jo pens que hauria estat molt més honest admetre que la decisió del PSOE de mantenir-nos a l'OTAN obeeix a raons que depassen l'àmbit purament defensiu, com és ara la subjugació econòmica a l'administració Reagan, o al que jo anomeno "Complex de Europeïtat" o visió unilateral del Vell Continent: la dels blocs capitalistes i armamentistes a ultrança. I tot, òbviament, per a garantir-nos la "pau" i l'"equilibri" de forces.

Trob que no hi és de més fer referència a la visió que de la qüestió té el lingüista nordamericà Noam CHOMSKY, clarament oposat a la política internacional dels Estats Units, quan analitza subtilment la "raó de ser" de la carrera armamentista: "El sistema militar de los Estados Unidos se ha convertido esencialmente en una técnica de dirección de la política industrial. Cuando el gobierno tiene

que intervenir para subvencionar la industria de alta tecnología, como hace frecuentemente, procede a través del sistema militar, y, para ello, se necesita un enemigo exterior..." (4). A primera vista, pot semblar una interpretació un tant ingènua de la carrera armamentista nordamericana. Però si fem un poc de memòria, girant els ulls cap a les intervencions militars USA al llarg de la història, ens adonarem que no ho és tant, d'ingènua: Hiroshima i Nagasaki (Bomba Atòmica), Vietnam (Napalm), Orient Mitjà, Granada, Nicaragua, Centroamèrica... Sempre objectius de l'anomenat "Tercer Món". Aquesta és la visió de la "ciència" dels Estats Units, una visió de laboratori, on calen "rates" per a experimentar, éssers sense gaire transcendència. Tanmateix, al Tercer Món n'hi ha tants...

Romandre dins l'estructura atlantista (i ben mirat: Què hi tenim a veure, els mallorquins, amb l'Atlàntic?) suposa recolzar aquesta opressió contra els països més desenvolupats, doncs en cas de conflicte bèl·lic els estats integrats dins l'Aliança es comprometen a fer front comú contra l'"enemic" (Recordi's el cas de Grècia, amb el Cop dels Coronels contra el PASOK, democràticament elegit, i on els militars colpistes utilitzaren les bases de l'OTAN com a centres de maniobra polític-militar).

Es per tot això que diem un NO ben rotund a l'OTAN, i un SI ben gros al desarmament, a la desmilitarització progressiva de la societat, i a tot allò que signifiqui una conquesta decidida i ferma de la PAU. Per assolir aquests objectius, ens caldrà "Desmitificar la història elaborada a partir de batalles, la concepció de la guerra com a valor trascendent, sensibilitzar els pobles respecte a les virtuts d'altres societats diferents, aprendre a dominar i canalitzar constructivament els conflictes humans, combatre els prejudicis i els estereotips..." (5). Per tot això, insistim, ens decantam per una NEUTRALITAT ACTIVA, que afavoreixi el diàleg i ajudi a alleugerar les tensions entre els blocs. Ens decantam, en definitiva, per una "Illa de la Calma" veritablement en calma.

Per la Pau: OTAN NO!

Miquel A. LLADO RIBAS (Membre del Comitè Anti-OTAN MARRATXI)

(1) Sebastià VERD, "Balears, una frontera militar entre Europa i el desenvolupament", "LLUC" nº 702, març-abril/82

(2) Josep MOLL MARQUES, "El miedo al referéndum" "BALEARES", 16-II-86.

(3) Jordi ALEMANY, "Qué es la OTAN. Antecedentes y un poco de historia", "INTEGRAL", número especial dedicat a l'OTAN.

(4) "¿Cómo lo ve Chomsky?", article publicat a "GERNIKA", òrgan del comitè "Herri Arteko Bakea" (País Basc), gener 1986.

(5) Vicenç FISAS ARMENGOL, "El desarmament: un projecte per a desmilitaritzar la societat", "LLUC" nº 714, març-abril/84.

EDITORIAL

UNA OCASIO PERDUDA

En ocasió de la trobada de la Premsa Forana amb el President Canyelles, es va perdre una ocasió per part del nou president de l'Associació, Biel Massot, ja que aquest es negà a parlar. Quan allà i en aquell moment era l'ocasió de demanar públicament al Sr. Canyelles, com a Cap del Govern Autònom, que impulsés la normalització lingüística així com altres temes relatius amb la Premsa Forana. Tal volta si el President de l'Associació hagués pres la paraula, hauria evitat el discurs sense contingut i repetitiu del Cap del Govern.

Però el nostre president no va saber estar a l'altura de les circumstàncies, amagat darrera un mal entès presidencialisme que no vol practicar, ja que parlar en aquells moments no era cap acte presidencialista, sinó tot el contrari: parlar en nom i representació de les revistes que formam l'Associació de la Premsa Forana. Cosa que no va entendre el nostre President. Esperem que en successives ocasions el President de la Premsa Forana, parli i demani i faci arribar al polític de torn les preocupacions i necessitats de la Premsa Forana, i que no es torni a perdre una ocasió com la passada.

LA REDACCIO.

EL II CONGRÉS INTERNACIONAL DE LA LLENGUA CATALANA.

La presentació pública del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana i la constitució del Consell d'Entitats Promotores de les Illes Balears celebrades a Manacor el passat dia 2 de febrer, han encetat les activitats que tot al llarg de 1986 es realitzaran a Mallorca entorn de la llengua catalana.

A 80 anys del I Congrés promogut i inspirat per Mn. Antoni Mª Alcover com a inici de la tasca fixadora de la normativa gramatical, el present II Congrés té per objecte centrar-se en l'estudi de l'ús social de la nostra llengua. És, per tant, un Congrés de sociolingüística. Un total de set àrees científiques en centraran el debat al llarg de tots els Països Catalans: Plantejaments i processos de normalització lingüística (Lleida), Lingüística social (Palma), Mitjans de comunicació i noves tecnologies (Perpinyà), Llengua i Dret (Andorra-Barcelona), Ensenyament (Tarragona) i Història de la llengua (València).

Al costat d'aquestes sessions de convocatòria especialitzada i més aviat restringida, una munió d'actes de caire més popular i divulgatiu són a punt de celebrar-se per totes les terres de parla catalana. Tant en un cas com en l'altre del que es tracta en definitiva és de reivindicar - com resumeix el lema del Congrés - el dret de "viure en català, oberts al món".

Dins una societat tan mancada d'esperit combatiu per aconseguir que la nostra llengua esdevengui l'idioma d'ús normal i generalitzat per a qualsevol àmbit i funció, la celebració d'aquest II Congrés Internacional i totes les activitats paral·leles que poden envoltar-lo, ens sembla una ocasió propícia per a enfortir la feble i malmenada consciència lingüística dels mallorquins.

Des del nostre caràcter de publicacions acostades al poble, i d'acord amb les resolucions del nostre I Congrés que proclamen que:

1^a.-La Premsa Forana de Mallorca assumeix la funció que li correspon en l'empresa de normalització lingüística del nostre poble. Les publicacions que la integren s'esforçaran, en la mesura de les possibilitats de cadascuna, a aconseguir en un futur con més pròxim millor l'ús de la llengua catalana com a vehicle normal i habitual d'expressió, i al mateix temps mantendran una línia de contingut encaminada a orientar la consciència dels lectors cap a un més gran respecte envers de la llengua pròpia, evitant tot allò que pugui mantenir els prejudicis que li són contraris i la desinformació respecte del seu origen i identitat.

2.- La Premsa Forana és conscient del paper que pot representar en l'establiment d'una tradició de bon llenguatge periodístic, que només un llarg temps d'normalitat pot consolidar. En conseqüència, procurarà usar un llenguatge correcte, senzill i natural que tinga un màxim de possibilitats d'anar imposant-se com a model a seguir.

3^a.- Les ajudes de caràcter econòmic destinades a afavorir la normalització lingüística que les publicacions puguin rebre a través de l'Associació seran repartides de manera proporcionada a la presència efectiva del català a les pàgines d'aquelles, d'acord amb uns criteris de computació que s'establiran a tal fi.

La Premsa Forana fa pública la seva adhesió al II Congrés Internacional de la Llengua Catalana i es reafirma en la voluntat de treballar, enmig d'un panorama profundament castellanitzador de molts mitjans de comunicació il·lencs, per un ús normal i correcte del català a Mallorca.

A.P.F.M.

LA PORTADA D'AQUEST MES

Aquesta és una petita mostra de la suggestiva obra d'una tímida, però inquieta, empordanesa que habita entre nosaltres des de fa uns anys. Na Carme Gafarot és una artista en el sentit més pur el mot: ho viu, ho necessita i ho sent. La creació, la recerca, el canvi, són elements vitals per a ella. La portada que ens ofereix correspon a quatre moments molt diferents - i a la vegada semblants - del seu viure i del seu sentir. La gràcia i el goig són complets quan es pot contemplar al viu: a la màgia de les formes s'hi afegeix el simfonisme del color. Carme, maca!

Melcion Puigserver i Canyelles, president de la secció de Medicina Psicosomàtica de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Balears, ha presentat un pla d'Higiene Psicosocial i Medicina Psicosomàtica a l'Ajuntament de Marratxí, juntament amb Joan Vich i Bota i CATALINA JUAN I GARAU.

LA MEDICINA TAMBÉ CANVIA.

"Pòrtol és un lloc secà envoltat de roques i s'hi fan unes al·lotes que serveixen per bubotes per posar dins es sembrat".

Bono idò,

a Pòrtol també s'hi fan unes nines més que lluna argentina garrides quines mamatetes de fadrines quina tendresa, estimades quina dolçura, mares.

I perquè no hi falti res, a Pòrtol també hi han plogut metges. N'hem comptat al manco mitja dotzena que viuen o treballen en aquest poble tan petit. Anam a veure un d'ells perquè ens parli una mica de la salut i al mateix temps ens digui com ho han de fer aquestes nines per ésser sempre tan garrides.

.- Melcion, com ho hem de fer per a estar bons?

.- Doncs el concepte de salut ha anat canviant al llarg del temps. No fa molt d'anys la salut depenia quasi exclusivament del medicament receptat. Avui es pensa d'una altra manera. El medicament segueix essent important però ha perdut aquella preponderància que el feia únic. Per a estar bons hi ha que tenir en compte tota una sèrie de factors que incidiran més o menys directament en la salut de l'individu.

.- Quins són aquests factors?

.- Són factor físics, psíquics i socials. La medicina que vol integrar aquests tres factors se diu Medicina Psicosomàtica.

.- I en què consisteix la medicina Psicosomàtica

.- Se fonamenta en tractar l'home integralment, com ser format físicament i psíquica. Ja el pare de la Medicina, Hipòcrates, al segle V abans de Jesucrist entenia la salut no només del cos, sinó de l'ànima, però la Medicina ha estat fins ara bàsicament organista i ha combatut primordialment malalties de tipus orgànic, com per exemple totes aquelles causades pels virus o altres agents que ens causaven el mal.

Però és que només un petit percentatge de malalties son d'aquesta casta. N'hi ha aprop d'un 75% que té altres causes, com per exemple l'asma, depressions, úlceres, mals de cap, problemes d'ansietat, etc. La Medicina Psicosomàtica tracta de que hi hagi una harmonia entre els factors citats anteriorment i que conformen l'home. El resultat de saber harmonitzar aquests factor du una millora a la salut total de l'home.

.- Com es produirà aquesta harmonia?

.- Són molt importants l'alimentació, combinar bé el treball - descans - exercici físic i aprendre a tenir una actitud crítica davant els aconteixements.

.- Bé, i el metge què pinta aquí?

.- Bona pregunta. El metge ha d'ensenyar tot això a l'individu, no ja al malalt, sinó al sa abans de què hi estigui. La Medicina Psicosomàtica és Prevenció, Harmonia i Creació. Per aconseguir l'harmonia entre els diversos factors de la vida d'un home és important saber prevenir el malestar i això s'ha d'ensenyar al nin a l'escola, als pares, als educadors, als gremis professionals. El metge ha de curar, però sobretot ha d'ensenyar que cadascú sàpiga estar bo. I d'aquí se desprèn el darrer element i més important de la Psicosomàtica: És creadora, en el sentit que cada un serà capaç de fer i guardar la seva pròpia salut.

.- Això de l'alimentació vol dir dieta?

.- No exactament, no es tracta de fer règim, que això suposa una restricció, sinó més bé substituir uns aliments per uns altres més saludables. Problemes circulatoris, diabetis, alguns tipus de càncer... se deuen a manca de "fibra". Una alimentació apropiada paliaria aquests problemes. A la cultura balear i a Pòrtol en particular tenim una alimentació massa carregada de proteïnes, concretament menjam massa porc i els seus derivats. Es molt millor menjar menys carn, i que sia blanca, torrada o bullida, peix i sobre tot molta verdura i fruita. S'han d'eliminar els hàbits tòxics tan freqüents com el tabac i tota casta d'espeirts.

.- I si no bevem conyac, què hem de beure?.

.- Aigua clara i fresca. L'alimentació de fa trenta anys, encara que fos deficient en alguns casos, qualitativament era millor que ara. Era més natural, sense aditius ni colorants. Se menjava menys carn, més fruita fresca del temps, verdures, llegum, el pa era moreno i el sucre era natural en lloc de blanc.

.- Què li passa al sucre blanc?

.- Es un estimulants de primer ordre que és convenient substituir per sucre de canya natural o mel. No és aconsellable la pastisseria fina.

.- Que té que veure aquesta actitud crítica amb la salut?

.- No mos ho hem de beure tot. Fer cas de tantes coses ens crea tensions, ens fa por i angixa. La televisió, per exemple, i el que diu la televisió, pot ser bona, però també es pot convertir en un hàbit tòxic ben igual que les drogues. És important tenir criteris personals i actuar d'acord amb ells. Si no se té aquesta actitud crítica davant la televisió, modes, polítiques de tota casta, aconteixements socials, esdeveniments catastròfics... ens cream una dependència massa gran. Avui vivim a un món on va davant sa competitivitat. Això crea úlceres, tensions, infarts, angixa. Ens hem passat en competitivitat, i en lloc d'esser positiva s'ha convertit en malèfica. Ja des de petit s'ha d'educar al nin a saber compartir amb els altres en el sentit ample de l'expressió, és a dir, compartir amabilitat, treballs, esforços, alegries, sofriments... treballar en grup...perquè avui l'home es troba totsol (la gran soledat del jove perdut dins el renouar dissonant d'un concert de rock) i això ha fet malalties noves. Es diu que l'in- és la malaltia de l'estress, de l'ansietat, i el càncer ho és de la melancolia, de la solitud, de la desesperança, de l'aïllament de l'individu. El suport social

és un element bàsic de la salut, i els metges d'avui tenim molt que aprendre en aquest sentit de Rafelinos i Massots - per anomenar els que coneixem -, que han curat pels coneixements que tenien i també per la confiança que els malalts tenien en ells. Aquest suport social dels metges el podem estendre a altres àmbits familiars, amics, etc. Les infeccions, per exemple, s'han de tractar amb antibiòtics, però també s'ha d'incloure el tractament a l'esperit del malalt.

- I amb tot això, què és una malaltia?

- Són una part del llenguatge del cos que ens parla constantment. Moltes vegades les malalties no són tals malalties. Són estats transitoris per a recuperar l'equilibri interior, símptomes de desequilibri de la vertadera salut, i inclús són beneficioses com a tals símptomes.

- Medicines. Per què no se'n recepten tantes?

- Les medicines són necessàries, però molta medicació ha estat excessiva i moltes vegades s'ha emprat per complaure el pacient. El metge no tenia la formació suficient per a entendre el malalt en la seva totalitat i receptava i receptava, fins i tot avui encara s'abusa de les receptes. Els medicaments lleven el símptoma, donen un alivi temporal. Han d'ésser els mínims possibles, i s'ha de saber que hi ha altres coses que ajuden a curar, com l'afecte, l'estimació, el compartir... La Medicina Psicosomàtica no exclou de cap manera la medicina clàssica que hem tengut fins ara, sinó que eixampla el seu concepte.

Melcion Puigserver treballa com a metge a Ciutat, però des que se va casar viu a Porró i els seus pares són portolans. És president de la Secció de MEDICINA Psicosomàtica recentment creada a la Acadèmia de Ciències Mèdiques de Balears.

- Quins projectes més immediats teniu?

- Hem presentat a l'Ajuntament de Marratxí un projecte d'Higiene Psicosocial i Medicina Psicosomàtica. És un pla pilot que seria subvencionat per l'Ajuntament de Marratxí en col·laboració amb el Consell Insular de Mallorca. Seria el primer projecte d'aquesta casta a les Balears.

- En què consistiria el projecte?

- En la prevenció de les principals malalties psicosomàtiques (cardiopatologies, asma, al·lèrgies, úlceres estomacals, reuma, insomni, etc.) Tindríem especial atenció per als infants, pares, educadors, grups professionals (picapedrers, ollers...). També hi haurà una part d'educació sexual de cara als infants, adolescents, adults i vells perquè els vells també han de menester aquesta formació: La persona neix i mor sexuada. Treballerem conjuntament amb les associacions de pares, mestres i altres grups interessats, sobre tot en l'educació dels al·lots: competitivitat, criteris personals, personalitat, activitats de grup, d'esplai... Aquest projecte duraria un any en pla experimental i els responsables de dur-lo a terme seríem dos metges, en Joan Vich i jo mateix i una psicòloga. Hi hauria un servei de consulta oberta per a tots els qui ho desitjassin.

- Quin profit en tindríem?

- Encara que el seu cost sia d'uns quatre milions de pessetes, la prevenció de la medicina psicosomàtica tendria una repercussió directa en la disminu-

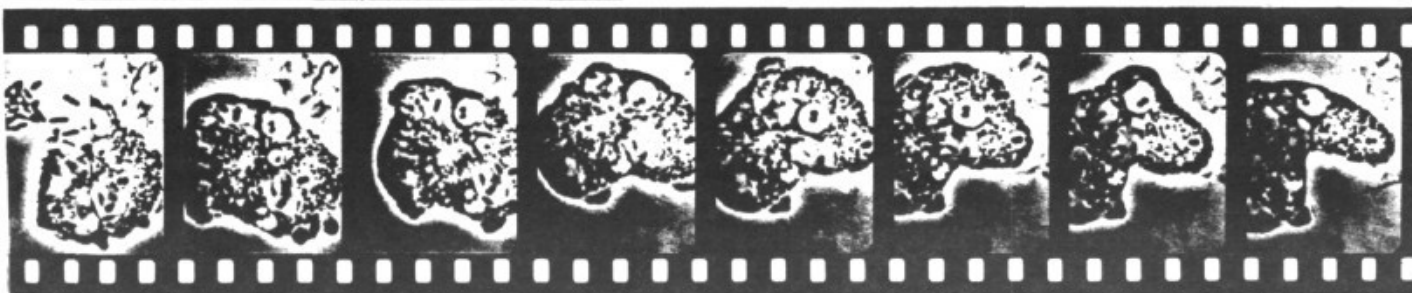
ció de malalties i, en conseqüència, d'hores de baixa a la feina i d'adquisició de medicaments, que resulten molt cars per a l'economia. Els diagnòstics poden dur de cinc a deu entrevistes de vint minuts cada una aproximadament amb la finalitat de què cadascú aprengui a mantenir-se sà. Pensam que seria molt beneficiós per a Marratxí, maldament lo que pogués costar, i que podria augmentar el grau de benestar cívic i social.

- I l'Ajuntament, què hi diu?

- Fins ara res.

Ja és tard i fa fosca quan ens anam de Ca'n Sion pujant la costa de Ca'n Parrisco. La clara nit d'hivern deixa caure estrelles sobre els ametllers que demà trencaran l'alba en un esplet de blanca flor. Les nines garrides dormen, finestres tancades i somien.

PERE J. AMENGUAL i BESTARD.

SAETA

1

A mi Padre...

Silencio, callad!. Allá, a lo lejos, escuchad... Ya viene, se acerca... Avisad, avisad a todas las gentes del lugar; acudan todas las personas; ábranse las puertas, ventanas y balcones... los Tambores! las trompetas! Sonad!... está aquí el Cristo, Cristo, el Nazareno

Unos tras otros, los pasos se suceden hasta el Calvario. Se quiebran las piernas, se encorva la espalda. Al a izquierda... a la derecha... diez... cien... mil... Para!, no cuentes más. Sus manos sudadas resbalan por entre los nudos del madero; las astillas se hunden en sus dedos largos, delgados. ¿Que daño puede haber hecho? Su mirada tiembla clavada en el suelo. ¿Quanto falta?. De su boca, ni un sólo gemido se escapa. Se hincan en su cabellera morena diez... cien... mil... púas. No, no Es inhumano! La brisa acaricia su cara; enmudece el sufrimiento; clama la pena viva. Diez... cien... mil... regueros de sangre cubren su cuerpo. ¿De qué sirve el terciopelo? ¿De qué el bordado dorado? Nuestros corazones - aunque intentéis esconderlos- pueden ver las heridas del látigo asesino, del odio maligno. No, no intentes entenderlo; siente en tu alma el silencio, el vacío y sabrás lo que es el Calvario. ¿Sirve de algo? Dices que sí. Te creo; porque ante todo eres mi Maestro; pero si he de serte sincero, tengo miedo.

Rojo encarnado,
negro ensangrentado.
Muñecas cansadas,
manos amoratadas,
Piel...

otrora tensa,
otrora fuerte.

Debil? Flaqueas?

No, no es eso lo que deseas

Cantas a la muerte,
hablas de esperanza,

no mientes,

por eso te sigue la gente,

por eso lloran al verte.

Llanto que en las entrañas penetras,

haz que se sienta tu raza,
que no quede impune la matanza.

Al filo de la madrugada,

mira, mira!

cómo las estrellas de ti hablan.

Gritan,

las oyes?

Ha llegado el tambor,

Sí, el Tambor de Tobarra...

2

El seu cap està amagat en una caperutxa negra i estirada, d'aquelles que acaben en punta i pareix que assenyalen el cel cercant una estrella. Dos ulls miren l'asfalt calent, damunt el qual el seu cos cau pesadament. A vegades, i pels forats, es decideix a alçar els ulls per mirar amb timidesa el món que l'envolta; poc a poc, molt poc temps perquè té por. Du una túnica obscura, fermada al seu cos per una corda, amb un nuu que cau sobre del genolls i que balla amb indiferència, com si jugàs amb les seves cames. Els seus peus descalços, quasi invisibles, s'amaguen sota els fils bastos. Als turmells, una cadena llarga i platejada frega el carrer, per on la creu que porta a les espatlles deixa un petit rastre. No, no és tan feixuga com la del Mestre, però li ajuda a recordar i, sobretot, a perdonar...

Trenta-tres anys. Sí trenta-tres. I el seu cos nu penja de la fusta que el va veure créixer...

Trenta-tres anys. Sí trenta-tres. I les mans i cames, fixes per claus, pareixen doblegar-se en un darrer esforç; es dessagnen sense demanar permís...

Trenta-tres anys. Sí, trenta-tres. I el seu costat foradat; el seu coll tort; els pèls caiguts; la boca seca; els ulls clucs. No es sent cap alè. No es sent cap bàtec de cor...

Trenta-tres anys. Sí, trenta-tres. I ja es Rei...

I tu, Planeta vell i estimat
què esperes?

en la immensitat de l'univers,
una paraula, un gest,
d'enyorança, de record,
de consumida felicitat.
Volies flors,
i espines s'han sembrat.
Volies amor,
i odi has trobat.
Però dels homes, ja se sap.
Allà,
el mirall del temps passat,
queda la poesia,
entre runes i hipocresia,
que no sé cantar ni escriure.
Què més vols de jo?
T'ho he donat tot,
la vida, el cos...

però no em demanis el cor,
perquè el crit del meu plor,
tens i fort,
es sentirà en un obscur racó
del teu record.
Estranya solitud,
en un bosc cremat i perdut;
enmig del fosc paisatge,
sols una flor crida
pel seu dret a viure...

(1) A Nuestro Padre Jesús Nazareno de Tobarra.
(2) Al Crist de la Sang de Ciutat.

La LLENGUA NO TE OSSOS,

Uns allots preparen, il·lusionats, la diada de la PAU. I una mare del rotle diu a les altres: "es que els mestres ja no saben què inventar per fer perdre el temps". Em va picar l'actitud "maternal (?)". He reflexionat, i m'ha vessat així:

"Si vols la pau..." Ja no seran només quatre "brusquers" els qui canviaran l'acabatall de la coneguda dita llatina per un "...prepara la pau".

I al manco a molts no els vendrà de noi - hauran sentit campanes - si per explicar el "prepara la pau", recordam el lema de la Diada de la Pau de fa uns anys: "Si vosl la Pau, treballa per la Justícia".

Si, a poc a poc, a l'únic ritme possible en que es pot jugar el verb "CONSCIENCIAR", crear consciència, la idea que la pau ha d'esser curolla de tots i tasca de tots, es va obrint camí.

Ara bé, preparar la pau s'ha de fer als nivells on es fabriquen i comercien les armes. Però també, al mateix temps, a altres nivells que ens queden molt més prop. Ja que no hem d'oblidar mai que disparar una arma és sempre el punt final d'un procés, normalment llarg. Amb una primera etapa que està a l'interior de les persones. Si pensam malament dels altres.

Això succeeix a nivells que tenim molt prop. La violència comença quan un pensa que els qui no tenen les mateixes idees... no són dignes de trepitjar aquest món, o aquest país, o aquest poble. Que el qui no baixa el cap i dona la raó als qui "per costum la tenen", és una mala herba que no convé deixar créixer. Que el qui promou grups, o tasques, o acull projectes que no vénen pels canals de costum, és un subversiu al qui hi ha que eixalar com més prest millor.

PERO...

Si, l'agressivitat, la violència, comença a l'interior dels homes i dones. I, com que de l'abundància del cor en parla la boca, L'AGRESSIVITAT DEL PEN-SAMEN passa a una segona etapa: L'AGRESSIVITAT VERBAL. La saviesa popular fa temps que proclama: "la llengua no té ossos, però en trenca de ben grossos".

Per això, si creim que preparar la PAU és tasca de tots, haurem de començar, tots:

1.- Acceptant que totes les persones tenen qual-que cosa bona. I que FER POBLE és unir TOT AIXO QUE HI HA DE BO. Pensar així, tenir ben endins i ben viu aquest convenciment, esdevé la primera passa cap al desarmament de la societat. Hi ha molt de bo dins totes les persones i dins tots els grups. Mai es tracta de fer desaparèixer grups o estils d'actuar, sinó d'ajuntar tant de bo, apreciar i unit tant de bo, respectar les ideologies i els grups dins els quals es troba.

2.- Des d'aquests convenciments, ja no podem donar la culpa de la violència a la democràcia. Ni als partits. Ni a les idees dels joves. Ni a l'Església, perquè, al manco a redols, predica més la Bona Nova bona notícia, del Bon Jesús en lloc de dir que creguin i facin bonda. Perquè està ben clar que la calúnnia - jo diria, la violència o terrorisme de la calúnnia - assassinant honres, il·lusions, convivència gratificant alegria de viure..., és el fruit madur de la violència del pensar malament dels altres.

I si ho pensam, més prest o més tard, ho deim. Així anam fent vere, també avui, la dita antiga: LA LLENGUA NO TE OSSOS, PERÒ EN TRENCA DE BEN GROSSOS.

MIQUEL MULET.

PERMI QUE EL
NOM D'ALFONSO GUERRA
HA INFLUENCIAT UN
POC EN AIXO DE SA OTAN

Coincidint amb una extrema propaganda pels mitjans de comunicació d'aquest servici, dient que són ara molt més ràpids, l'embull que ens digueren als ciutadans d'allò del codi postal, resulta que ara més que mai correus és un servei lent, pesat, destrós sador de cartes i papers, que resulta més còmode agafar un cotxe, un autobús o un avió i dur la carta personalment. No sé si aquesta propaganda està feta amb ironia o si per una altra part ho ignoren i et prenen per beneit. Per exemple, una carta enviada dos carrers més avall que el meu, tarda en arribar-me dues setmanes, i no dos dies que seria el més lògic. Però el que fa que sigui més greu aquest retard és que això afecta a tota aquella gent que depèn en bona part de correus, és a dir, és molt distint rebre una factura a principi de mes que a final de mes, i no en parlem dels comerços que necessiten al dia les lletres de canvi del banc, que si ve hisenda i veu que no les tenim...i els bancs amb tota la seva documentació...i tants altres casos que fan que aquest fet sigui més greu que el que en un principi es podria suposar. Esper que es solucioni aviat, pel bé del país.

GABRIEL ANGEL VICH i MARTORELL

MISÈRI ES HUMANES

L'altre dia podíem llegir als diaris, escoltar per la ràdio o veure per la TV la notícia, trista notícia del lamentable accident sofrit pels tripulants de la nau espacial CHALLENGER, llançada des de Cap Canyaveral a Florida (EE.UU.).

No hi cap dubte que aquest fet commocionà l'opinió pública produint una gran tristesa i desencant en les il·lusions posades per aquesta gent jove que volia viatjar en aquesta nau espacial i per la gent que estava pendent d'ells.

Però lo que sí està clar i no hi cap dubte és que la informació arribada des dels Estats Units està tan ben preparada, tan ben embolicada, i amb ses dosis d'impacte social tan ben posades que quan arriben a l'Europa Occidental... Oh! Mare de Déu! Quina llàstima! Quina catàstrofe!, pobre genteta... amb lo simpàtica que eren, tan estimats per tothom, tan ben volguts per la població del país, tan estimats uns pels seus amics i altres pels seus alumnes...quina pena! pobre gent! han mort a l'accident del CHALLENGER! eren uns herois!... VOX POPULI!

I és veritat, són innocents, és una vertadera llàstima que hagin mort a l'accident d'aquesta nau espacial...però no hi podem fer res nosaltres, els qui no anàvem amb la nau, els qui badam...

I això no és tot, ja que durant un grapat de dies ens han estat bombardejant amb ses notícies d'aquest accident a través dels mitjans de comunicació social i ens han ablanat el cor com si fóssim familiars nostres o amics de tota la vida.

Podria ara aprofitar aquesta introducció per fer una denúncia damunt el grans capitals que es gasten per dur a terme aquests projectes espacials, o del gran desfasament que hi ha en el repartiment de les riqueses al Tercer Món o a les morts que hi ha cada dia a les guerres, atemptats terroristes, etc... i que no se'ls dona la importància i el ressò que ha tengut el CHALLENGER; però no ho fare, podríem escriure i omplir moltes planes damunt aquest tema, però això ho farem un altre dia.

En aquesta ocasió lo que vull resaltar és el fet mateix d'aquest accident i la repercussió que ha tengut al nostre país i a la resta de l'Europa Occidental. És molt curiós, fins i tot fan ganes de riure, sense voler ésser maquiavèlic, veure les imatges de la nau CHALLENGER explotar i saltar en mil trossos amb la corresponent impotència de no poder fer res ni els tècnics i experts de la NASA ni tan sols el propi Steven Spielberg, director de grans pel·lícules damunt l'espai, dirigint naus i astronautes, salvant la vida el darrer moment del film o el "mismíssim" Superman, genuí producte americà, que salva la vida de qualsevol qui està en perill... Per què no aplicaren les tècniques cinematogràfiques a ses que mos tenen avesats i acostumats? ¿Per què no sapigueren salvar les vides del tripulants i la nau el darrer moment?... ens varen defraudar, jo sempre havia pensat que els americans podien fer i desfer les coses al seu gust, que ho dominaven tot i res els aturava... però no, això només passa a les pel·lícules, la realitat és una altra cosa.

I és que tot això semblava una pel·lícula, el Sr. Reagan va tornar vint anys més vell de la pena que li produí aquell desastre, les imatges de TV eren dignes del millor film premiat a HOLLYWOOD a qualsevol edició...

I és que els nord-americans, els ianquis, són una genteta tan poc seriosa, tan poc formal, tan "CHICLET", tan "BREAK DANCE", tan hamburguesa i "CATCHUP", amb tanta febre del dissabte vespre i que quasi no duen dos-cents anys com a nació i ja pretenen ésser els pallasos vedettes del món de la faràndula i no pensen que aquí, a Europa, la serietat, la constància, i el temperament són les principals armes que tenim per anar pel món i no fer el ridícul cada cop, i que la cultura que tenim de tants de segles, i que és molt més valuosa que els astrònoms pressuposts que es gasten a la NASA per construir cohets que exploten als dos minuts d'ésser llançats amb gent a dins...

I a baix, a la terra, un poc més enllà de la base de llançament, gent que no ha menjat res fa uns mesos, que no tenen casa ni roba, miren el fum que fa la nau allà al cel i pensen... o ni tan sols pensen.

ANTONI CANYELLES I OLIVER.

ÉS AQUEST UN PREU JUST PER A LA

Joventut?

Supòs que tots ja coneixereu la celebració del Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana, vuitanta anys després del convocat per un mallorquí, concretament manacorí, Mossèn Antoni Mª Alcover. A aquesta mateixa revista, poguéreu llegir el mes passat una columna on posava el que s'havia de fer per esser congressista. Apart de pareixer-me tots ells francament desosbitadament alts, més m'ho va parèixer aquell que era el dels estudiants. Si bé és cert que fan falta molts de diners i conscienciació (sobre tot aquesta darrera) trob que aquest no és un preu just per a la joventut.

A ella és a qui més haurien d'haver cuidat i fins i tot avesiat els organitzadors del segon congrés. Perquè la normalització no crec que vingui (i m'agradaria equivocar-me) per part de la gent major educada en un règim de prohibició de les llengües i els nacionalismes, sinó que neix de la joventut, que l'estudia a les escoles, que la sent per la TV3, i que la xerra, encara poc, pel carrer. Endemés ella no té una font d'ingressos que li permeti anar de congrés en congrés i pagar 2.500.--Pt per assistir a uns actes que pintura no li treuran cap profit. El segon congrés, el congrés de la normalització, s'ha de dur al carrer, a les escoles, a la joventut, perquè aquesta la tenguí sempre present com la seva llengua materna com la seva llengua parlada, i així, quan siem els grans, nosaltres i els més menuts fagem que la Mediterrània Occidental parli Català.

GABRIEL ANGEL VICH i MARTORELL.

// CONGRÉS IN
TERNACIO
NAL DE LA
LLENGVA
CATALANA
MCMVI 86

Boires Entintades

-61-

ASSIGNATURA

Fa poc hi hagué tot un seguit de protestes en el diari AVUI pel fet que la Fàbrica Nacional de Moneda y Timbre havia fet figurar en el segell dedicat al Nadal de l'any passat el nom de Vic escrit incorrectament: VICH.

La sensibilització que hi ha a Catalunya envers totes aquestes qüestions és molt gran i per això no ens ha d'estranyar que hi hagués gent que es sentís molesta i fins i tot ofesa per aquesta falta d'ortografia que molt difícilment es pot disculpar al·legant ignorància.

Es veu que aquesta sensibilitat no existeix a Mallorca, o si existeix no assoleix el grau de mobilització que pot aconseguir a altres llocs, si tenim present que, a hores d'ara, resulta una mica anacrònic veure que una bona part dels noms dels pobles de la nostra illa o bé segueixen traduïts a la llengua de l'estat, o bé s'escriuen en una grafia incorrecta.

La qüestió del canvi del nom d'un poble és si no vaig errat, una competència del Consell de Mallorca, a proposta de l'ajuntament corresponent i en aquesta qüestió del canvi de nom hi entra tot, des d'un canvi real de nom, fins a traduir al català el nom d'un poble o escriure'l correctament. Passar de dir a un poble Sant Miquel, per anomenar-lo Sant Martí, és un canvi de nom, però anomenar oficialment a Sant Joan amb el nom que ha tengut sempre, és a dir Sant Joan, tot i que en els papers hi figuri San Juan, no crec que sigui canviar el nom d'una població sinó corregir una imposició històrica, de la mateixa manera que escriure correctament Puigpunyent, Sencelles, Porreres, Santanyí o Llucmajor, tampoc no crec que sigui cap canvi de nom sinó simplement una correcció ortogràfica. Però deixarem anar aquesta qüestió i donarem per bo el criteri de pensar que tot això són canvis de noms que s'han de resoldre mitjançant expedients burocràtics que, curiosament, no foren necessaris quan els noms dels pobles de Mallorca es començaren a castellanitzar o escriure's en una ortografia dubtosa i confusa.

El cas és que normalitzar els noms dels nostres pobles esdevé ja una necessitat urgent. No és suficient que s'aproven els expedients corresponents de canvi de nom si seguim veient rètols mal escrits o la gent benintencionada, moltes vegades segueix pensant que la forma correcta d'escriure Ariany és així com l'ha vista tota la vida: Ariañy. Per tant és necessària una presa de consciència de les institucions públiques en aquest sentit i fer les campanyes que calguin en organismes públics i privats per aconseguir que la nostra llengua, en aquest cas la nostra ortografia, deixi de ser agredida. Consentir l'actual situació confusa sols afavoreix que sigui impossible una conscienciació ciutadana. En aquest sentit record que fa uns anys els rètols de la carretera que indicaven LLUCMAJOR es trobaven escrits de dues o tres formes diferents (Lluchmayor, Lluchmajor,...) i el mateix succeïa amb SANTANYÍ (Santany, Santañy,...).

Aquesta és, si voleu, una assignatura pendent que tenim a l'illa. És una qüestió, sense massa importància si la comparem amb altres qüestions relatives a la normalització de la nostra llengua, però hem de començar per allà on sigui fins arribar a la qüestió més important: la sensibilització popular vers aquest temes. Ja sabeu que tota pedra fa paret i la nostra pared necessita moltes pedres.

RAMON TURMEDA.

FETS I COSES

SOBRE ELS NOMS D'ALGUNS NÚVOLS A SANTANYÍ

Un dels aspectes de la nostra cultura popular que no ha merescut gaire atenció per part dels investigadors moderns és el dels noms dels núvols. Sense caure en l'error, es pot afirmar que la memòria col·lectiva dels mallorquins no conserva sinó sols una part ínfima dels amplis coneixements meteorològics que fa unes poques dècades encara posseïa, com a resultat d'experiències acumulades segle rera segle i trameses de generació en generació. Avui per avui, poquíssima gent deu estar capacitada per a identificar els niguls dels quals parlaré. Hem perdut l'hàbit d'observar el cel i d'ataiar l'horitzó. La predicció del temps ens és servida dins la sala d'estar, a través de les cadenes de televisió. Sense el màgic aparell ens trobam desemparats.

Antany, les fórmules de pronosticació del temps eren fixades dins la memòria amb el joc del llenguatge, mitjançant la rima. Així es deia de l'Arc de Sant Martí: "Si surt el matí, pots fer el teu camí; si surt el capvespre, demà faràs festa". O també: "Bona gelada, bona diada". Els niguls eren observats amb molt d'esment. Si apareixien encreuats pronosticaven la pluja. El dictat diu que "boira que pastura, aigua segura", i "el cel tavellat, dins quatre dies la terra ha banyat". Qui volia defugir el marge d'error assegurava: "el cel tavellat, en es tres dies és eixut o banyat".

Els núvols que coronaven els cims d'algunes muntanyes concretes eren símbols inequívocs de la pluja imminent:

Sant Salvador duu es capell
i Es Castell duu sa gorra,
qui té comes ja pot córrer
o se banyarà sa pell.

Un dels nuvolats, amb nom propi, més coneguts de Santanyí és l'anomenat en Jordà. És de color honest, grisenc, i fosc. Apareix sobre Cabrera. De vegades allargassat sobre l'illa, ample d'abaix, en forma de mata. De vegades es congria apilotat i alt amb aglomeracions secundàries. El mariner que el veu s'afanya per entrar a port. L'aigua cau a tremons.

En Jordà damunt Cabrera
ha sortit molt furios
trons i llamps de dos en dos
i aigo que desespera.

Jo visc amb una quimera
que avui o demà plourà
perquè he afinat en Jordà
cama aquí i cama allà
eixancat damunt Cabrera.

També són molt populars els Al.lots de Calonge (o els Al.lots Calongins, més rarament). Deuen correspondre als que a molts de llocs en diuen els Fadrins de Santanyí. Aquí els veim a la part de tramuntana o gregal. Són apilotats, blancs i negrosos alhora. Dels al.lots de Calonge es diu que "seguit, seguit pixotegen".

També molt famós, però menys conegut, és en Paratjal, que surt pel costat de mestral. Si en Paratjal i en Jordà es topen, pot esser ferest. Regalen molta d'aigua i quasi sempre vent.

També s'anomena en Botilla, però s'ha oblidat la seva carta d'identitat. Potser era anomenat així per l'aigua que portava. Una cosa semblant podríem dir d'en Gerreta, que apareixia per la part de migjorn. El seu nom ens fa pensar en la seva forma, o potser també en l'aigua que llançava.

La Vinya de Sant Martí és un altre nuvolat plo-ver. Es diu que en vint-i-quatre hores té el raïm madur, és a dir, plou.

També hom parla de la Ciutat de Troia, una boira plovera que sortia per la tramuntana:

Sa tramuntana carrega,
deu'ver d'anar a qualque lloc,
posam-mos abaix des foc
que es llebeig ja torna negre.

Tot això no són més que escapolons d'un ric patrimoni onomàstic que estam a punt de perdre del tot. Faig una crida als qui sentin interès i curiositat pel tema, animant-los a recollir tot el que puguin. Potser es podria realitzar un corpus baleàric de noms de núvols. El tema promet esser força apassionant.

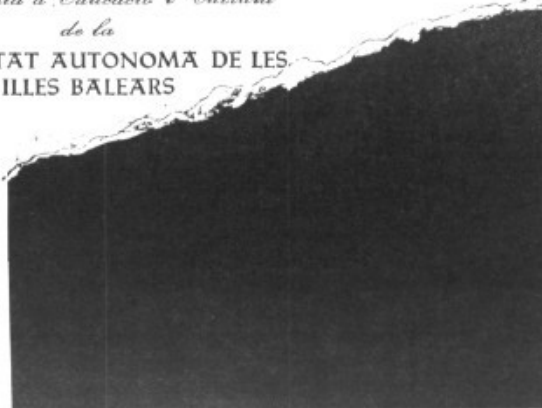

Cosme Aguiló

("Sal i Xeixa", Santanyí)

*Conselleria d'Educació i Cultura
de la*

**COMUNITAT AUTONOMA DE LES
ILLES BALEARS**

Entre totes les entitats que arreu del món es dediquen a l'estudi de la nostra llengua, la que fins ara ha tingut un ressò més ampli i ha aconseguit un major nombre d'adherits ha estat l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (abreviada AILL), que va néixer oficialment a Cambridge l'abril de 1973, encara en plena època franquista, bé que en realitat els seus orígens els hem de trobar molt més enllà: El 1967 la universitat d'Estrasburg va voler organitzar un col·loqui, programat pel catedràtic de llengües romàniques d'Estrasburg, G. Straka, amb la col·laboració de Germà Colon, de la Universitat de Basilea, i per Antoni M. Badia i Margarit, de la de Barcelona.

L'èxit d'aquesta reunió de 1967, limitada a temes lingüístics i amb un nombre de participants molt reduït, va moure a pensar en la possibilitat de continuar el col·loqui iniciat i Felip M. Lorda i Alaiz - actualment membre destacat del partit socialista de Catalunya i aleshores professor a la Universitat d'Amsterdam es va encarregar de tirar endavant un col·loqui de llengua i literatura catalanes a Amsterdam, el març de 1970. Allà nasqué el propòsit d'institucionalitzar aquests col·loquis, cada tres anys, i de crear una associació que se n'ocupàs d'una manera habitual. D'aleshores ençà, els col·loquis han tingut lloc, amb una participació cada cop més nombrosa i amb una temàtica molt variada, a Cambridge (1973) a Basilea (1976), a Andorra, a Roma (1982) i a Tarra-gona-Salou (1985).

L'objectiu de l'AILL no es limita a organitzar els col·loquis i a publicar-ne les actes - que constitueixen un conjunt impressionant de material sobre la nostra llengua i la nostra literatura-, sinó que, segons els seus estatuts, té "la finalitat d'aplegar les persones físiques o morals que s'interessen per la llengua i la literatura catalanes, i fomentar els estudis de llengua i literatura catalanes i de totes les altres manifestacions de la cultura d'expressió catalana pertot arreu on la comesa serà possible". Per tal d'aconseguir-ho, s'estructura com una associació internacional, oberta a tothom - sense exigir cap títol i demanant només una mòdica quota anual-, amb seu a la Universitat d'Amsterdam i amb l'aprovació de la reina d'Holanda (recordau que el 1973 no era possible de crear una societat semblant amb seu a Barcelona, a València o a Mallorca, sobretot tenint en compte que les associacions de tipus internacional eren molt malvistes pel règim del general Franco, que tampoc no permetia l'ensenyament del català d'una manera normal i corrent).

En aquests moments l'AILL té més de mil membres, la major part dels quals són lògicament dels diversos Països Catalans (assenyalem un tran predomini de valencians, mentre que els mallorquins hi són molt escassos). No hi manquen, però, grups importants d'Anglaterra, de França, de Suïssa, d'Itàlia d'Alemanya, d'Holanda, dels Estats Units i del Canàda, etc., i representació més reduïda de Bèlgica, de Romania, d'Hongria, de la República Democràtica Alemanya, de l'URSS, etc.

Des de l'any 1980, l'AILL publica una revista semestral titulada "Estudis de llengua i literatura catalanes" (editada per les Publicacions de l'Abadia de Montserrat), on han aparegut miscel·lànies d'home-

L'ASSOCIACIÓ INTERNACIONAL de Llengua i Literatura CATALANES

natge a Josep M. de Casacuberta, a Pere Bohigas i a Antoni M. Badia i Margarit, al costat d'un volum que fa una ressenya detallada dels estudis de català a Europa i a Amèrica durant els segles XIX i XX, i de dos volums de Repertori de catalanòfils, amb un llistat de les publicacions de tots els membres de l'Associació. Ha contribuït també a l'edició d'un recull de Textos i estudis medievals de Francesc de B. Moll (1982) i de l'Aportació a l'estudi de la literatura catalana de Pere Bohigas (1982), i acaba de publicar dos volums d'Estudis de literatura catalana en honor de Josep Romeu i Figueras. Mestrestant està en preparació el pròxim col·loqui de l'AILL, que tindrà lloc a Tolosa de Llenguadoc d'aquí a tres anys.

Si qualcú vol saber més coses sobre l'AILL, pot escriure unes ratlles (a l'Abadia de Montserrat, Barcelona) i amb molt de gust li enviaré un opuscle, L'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, que en conté la història, els estatuts i una llista de membres.

JOSEP MASSOT i MUNTANER.

Com se sap, entre el trenta-u d'abril i l' onze de maig se celebrarà a diverses ciutats del nostre país, entre elles Palma i altres localitats de les Illes Balears, el II Congrés Internacional de la L'engua Catalana, quan s'escau el vuitantè aniversari d'aquell històric I Congrés Internacional que marcà una fita ben destacada dins la història de la nostra llengua.

Els dos congressos, però, han estat convocats amb motivacions i propòsits ben diferents. En el del 1906 l'objectiu central era enfrontar-se amb la problemàtica de la codificació ortogràfica i gramatical del català modern, terreny en què la llengua es trobava aleshores totalment desamparada. Ara, quan sortosament tenim un idioma amb un grau de fixació semblant al de qualsevol de les llengües normalitzades, cal fer front a una altra problemàtica: l'ús de la llengua, els condicionants socials d'aquest ús i la cerca de solucions per a una comunitat lingüística que té plantejat el repte històric de continuar existint com a tal comunitat lingüística, en un món de cada vegada més tecnificat, més empetitit i més interdependent, i on per a les llengües l'alternativa és o ser del tot o no ser res.

El Congrés està dividit en set àrees científiques, una de les quals desplegarà els seus actes a les nostres illes, sota els auspicis de la Universitat de les Illes Balears. Es l'àrea anomenada de Lingüística Social, sobre la qual voldríem oferir unes indicacions perquè els lectors puguin fer-se una idea de quina és la tasca que el Congrés es proposa dur a terme en l'àrea que ens ha estat adjudicada.

L'àrea de lingüística Social, els actes de la qual tindran lloc entre el trenta d'abril i el quatre de maig, és la més lingüística del Congrés, en el sentit que és l'única que estudiarà directament les característiques internes de l'idioma, mentre que les sis restants tractaran sobre les relacions entre la llengua i el context social (l'ensenyament, els mitjans de comunicació, el dret, les institucions, etc.). Obviament no és que l'àrea de Lingüística Social pugui prescindir dels factors externs. El que ha de fer és analitzar quina és la influència d'aquests factors sobre la llengua mateixa, sobre la seva forma i les seves característiques. En aquest sentit les tasques del Congrés giraran entorn de dos eixos fonamentals: la diversitat de la llengua i la seva unitat.

Pel que fa al primer, s'estimularan els estudis sobre la diversitat de la llengua en el sentit més ampli: estudis sobre les característiques que presenta el català parlat i escrit a cada una de les regions del territori lingüístic, sobre les diferències que hi ha entre el català parlat per cada un dels grups i classes socials o pels diversos grups generacionals, i sobre la forma que adopta la llengua quan és usada en les diverses situacions concretes en funció de la temàtica, el mode de transmissió o la formalitat del context.

L'altre eix és la unitat de la llengua, la màxima expressió de la qual és la llengua estàndard, la varietat comuna, unificada i ben codificada que té per funció bàsica garantir una comunicació supralocal o supraregional àgil, funcional i segura. La fixació i promoció de tal varietat és una de les màximes fites que han d'assolir aquelles llengües que vulguin deixar de ser vernacles familiars i posar-se en peu d'igualtat amb les altres llengües del món. Per això prou que la combaten aquells que voldrien que el català fos únicament un munt de vernacles familiars. L'estandarització del català modern ha estat un llarg procés avui portat feliçment a bon terme, gràcies a gramàtiques genials, com Pompeu Fabra, i amb la participació decisiva —no ho oblidem— d'illustres com Marian Aguiló, Tomàs Forteza, Antoni Maria Alcover o Francesc de B. Moll. Tots ells defensaren sempre una idea que té tot el seu vigor en aquests moments: el català estàndard (que ells anomenaven literari), tot i aspirant a la màxima unitat, ha de ser un resultat de l'aportació de totes les varietats geogràfiques de la llengua i no la imposició d'una d'elles sobre les altres. Amb tot, resten per acabar de perfilar —i això és tasca que es proposa el Congrés— alguns aspectes del camí que ha de seguir la llengua comuna, les aportacions que hi han de continuar fent les varietats geogràfiques, quins elements d'altres llengües s'hi han d'incorporar i quins s'han de rebutjar, com s'ha d'adaptar el català a la constant innovació tecnològica, quins models de llengua han de difondre l'escola i els mitjans de comunicació de masses, etc.

Totes aquestes qüestions es vol plantejar l'àrea de Lingüística Social del II Congrés Internacional del la Llengua Catalana, tot partint del principi que només té sentit plantejar-les si estam ben decidits a fer del català la llengua de tots els moments, de totes les situacions i de tots els qui viuen en aquest país.

GABRIEL BIBILONI.--

Coordinador de l'àrea de Lingüística Social a les Illes Balears del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana.

II CONGRÉS INTERNACIONAL DE LA LLINGUA CATALANA MCMVI

**II CONGRÉS
INTERNACIONAL DE LA
LLENGUA CATALANA
FULL D'INSCRIPCIÓ**

Cidade _____	
NOME _____	
CEP/UF _____	
_____	
DOMICILIO _____	
POBLAÇÃO _____	COD. POSTAL _____
COMARCA _____	PAGE _____
TEL. FERIA _____	END. _____
TEL. PARTICULAR _____	PROFISSÃO _____

• **Vol aderiere's a l'area:**

It is important

- ☐ 1a: PLANTJAMENTS I PROCESSOS DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA
- ☐ 2a: SOCIOLOGIA DE LA LLENGUA
- ☐ 3a: LINGÜÍSTICA SOCIAL
- ☐ 4a: MITJANS DE COMUNICACIÓ I NOVES TECNOLOGIES
- ☐ 5a: LLENGUA I DRET
- ☐ 6a: ENSENYAMENT
- ☐ 7a: HISTÒRIA DE LA LLENGUA

- Veit collaborer en l'accélé-

(b) approved or not used, independent of results and

- ☐ PRESENCIA DEL CONGRÉS A LES ESCOLES
- ☐ PROMOCIÓ DE NOUS CONGRESSISTES
- ☐ CRÍTICA A LA INDÚSTRIA I AL COMERÇ

- Vel acollir algun congressista a cas seva.

19

- Invitarà algun congressista pel seu compte

☐ 54

Escolliu la vostra opció

A. ☐ Per person

	Ptes.
☐ Congressista de Número	1 000
☐ Congressista de Número amb quota reduïda (per a escolars, universitaris, jubilats, casos especials)	2 500
☐ Congressista de Número Especial	15 000
☐ Congressista Col·laborador	50 000
☐ Congressista Col·laborador Especial	100 000
☐ Congressista de Mèrit	250 000
☐ Congressista de Mèrit Especial	500 000

B. ☐ Estimate e Expressions

□ **Wetter: 1. Wetterbericht**

☐ Entitat o Empresa Congressista de Número Especial	25 000
☐ Entitat o Empresa Congressista Especial	50 000
☐ Entitat o Empresa Congressista Col·laboradora	100 000
☐ Entitat o Empresa Congressista Col·laboradora Especial	250 000
☐ Entitat o Empresa Congressista de Mèrit	500 000
☐ Entitat o Empresa Congressista de Mèrit Especial	1 000 000

**Apertació per a la compra d'una parcel·la de terreny
d'un part històric-cultural. És opcional**

☐ 1 000 pairs   ☐ 50 000 pairs
☐ 5 000   ☐ 100 000

- Quantitat total a pagar directe de congressista + aportació per al parc històric:**

Forma de

☐ Títol nominatiu a fer
Llengua Catalana. A

Después de haberse inscrito en el padrón de inscripción, el emigrante va a la Secretaría General del Congreso.

- [1] A través de qualsevol Blanc o Caixa d'Egalvris, al compte «El Congrés Internacional de la Llengua Catalana». En aquest cas enviar el full d'inscripció adjuntant-ne el duplicat de l'ingrés fet a la Caixa o Blanc, o la fotocòpia.

Data : Simulation

Carnet del Congreso:

	in ordine per l'acquisto
--	--------------------------

Secretaria General del Congrés. Rambla Catalunya, 15. 1er. 2a.
Tel. 317 88 44. 08007 BARCELONA

LA NOSTRA CORAL

Com tots sabeu, a Marratxí es va formar una coral. L'anomenàrem Coral de Marratxí. Nasqué ara fara un any. Aquells primers mesos arribàrem a ser prop de cinquanta cantaires. La il·lusió era grossa. Hi havia molta feina per fer però res no ens deturava; ni la possible dificultat de les cançons, ni l'haver de desplaçar-nos del nostre poble. Tot anava damunt rodes (les de l'autocar de Pòrtol).

La primera actuació en públic va ser un èxit, si tenim present que feia pocs mesos que assajàvem. Era pel Juny i encara érem, com he dit, devers cinquanta. Però es veu que la gent es cansà. Uns per feines, altres pels estudis, altres per poc interès, la cinquantena ha quedat reduïda a dotzena, poc més o manco.

Jo vull aprofitar per fer veure que són sobretot les persones de més edat del grup les que han quedat dins el sedàs i, a més, són del Pont d'Inca. No havia dit que els homes ens han abandonat. Només quedam dones i els hi feim passar negres, a mestre Biel.

Sovint les rialles ens escapen primer que les notes de les tonades, però riure és també un exercici bo per cantar millor. Com veis, ens ho pa am bé, però també, de mica en mica, engrandim la llista de les cançons. Feim sobretot cànons i també cançons a veus. La darrera mostra de la nostra feina es va poder escoltar per Desembre, a l'església del Pont d'Inca i també va ser un èxit que ens donà forces per continuar.

Ens agradaria molt que ara que ve el bon temps aquesta dotzena es multiplicàs i que les persones que s'afegissin a nosaltres es comprometessin a perseverar com fins ara hem fet aquest petit grup. Cantar no és tan difícil com pot semblar. No és necessari tenir molta veu o preparació musical. Basta un poc d'interès i moltes ganes de cantar. Ja ho diu molt bé el refranyer, "Qui canta sos mals espanta". I cantar en una coral, la de Marratxí, pot servir per ventura per espantar els mals de tot un poble.

JOANA Mª MATAS.

SI VOLEM BON ANY HEM DE SEMBRAR CADA ANY.

I tothom ho ha de fer a la seva manera, amb les seves eines i amb l'esforç de cada dia.

Per això, el Consell Insular de Mallorca du a terme la seva tasca, defensant la qualitat de vida a tots els pobles i ciutats mallorquines, fent arribar a tothom la nostra

cultura i garantint uns bons serveis públics. I ho fa a través de les

diverses àrees d'actuació: Àrea Econòmica, Acció Social i Sanitat, Àrea de Cultura i Esport, i Àrea de Cooperació i Ordenació del Territori. Sembrant perquè tothom pugui recollir els fruits.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

RERE LES PASSES DE

EL CAPRICCIO.

El rètol d'aquesta placa, si fa no fa, deu resar: "En aquest carrer hi havia la casa que JOHANN SEBASTIAN BACH habità entre 1695 i 1700 amb el seu germà organista Johann Chistoph".

Doncs bé, aquesta placa i el nom del carrer on està situada -Johann S. Bach Strasse- són l'únic record que Ohrdruf guarda del nostre músic.

Durant els cinc anys que Johan Sebastià visqué en aquesta petita ciutat turíngia amb el seu germà major treballà fortament en Música i, fins i tot, es guanyà el primer sou actuant com a cantor alhora que rebia una important formació de llatí i de teologia. Varen ser anys importants per a la seva posterior actitud religiosa dins l'ortodòxia luterana. D'aquesta època degué venir la seva afecció a col·leccionar llibres i opuscles teològics i llegir-los com distracció.

També és d'aquests anys l'anècdota quasi llegendària que conta com li tenien prohibit llegir altra Música que la d'estudi, de tal manera que tenien tancat amb pany i clau un llibre de partitures pel qual sentia molt d'interès. S'enginyà per poder-lo llegir entre els barrerons de la porta i havia d'esperar les nits de lluna perquè no tenia espelmes. Quan, després de molt de temps, el tingué copiat el seu germà li trobà i l'esqueixà sense pietat.

De l'orgue parroquial que tocava el seu germà -i que segurament fou el primer que Joan Sebastià pulsà- no en queda res: la II guerra mundial va fer molt de mal aquí, igual que a la resta d'Alemanya i, entre altres coses, enfonçà l'església. Del que sí queden restes -molt descuidats i abandonats- és de la suposada escola de llatí a la qual assistí com alumne.

Els musicòlegs estudiosos de l'obra de BACH, coincideixen en afirmar el que sembla lògic: el primer període gran de la creació bachiana apareix quan el compositor s'estableix a ARNSTADT. El anys d'abans s'entenen com d'assimilació dels coneixements musicals i històrics anteriors a ell: Pachelbel, Kuhnau, Buxtehude... fins i tots dels textos literaris dels autors clàssics (del 1697 queden registres de l'estudi de Bach de les epístoles de Ciceró).

Però, per altra banda, també és lògic entendre que les primeres composicions de BACH, ja assenyalen la seva genialitat. El primer Bach (Orchuf, Luneburg), encara que primer, és també BACH.

Una de les primeres obres classificades és la "Fuga en mi menor BWV 945", escrita a l'estil de Pachelbel i que, segons Karl Geiringer, "està escrita més contra el clave que per el clave". També són de la mateixa època la "Sonata en re major BWV 963" i el "Capriccio in honorem Joh Cristoph Bachü, BWV 993", que és una tocata-fuga en mi major i de la qual Geiringer afirma que és "quasi insignificant".

Serà el "Capriccio sopra la lontananza del suo fratello dilettissimo" la primera gran partitura de BACH. Dividida en sis moviments ("Arioso, Adagio. Representa la coacció dels amics per fer-li desistir del viatge". "Andante subratlla diversos accidents que poden ocórrer-li en terres estranyes". "Els amics al veure que no aconseguixen res, van a despedir-lo". "Aria del postillon. Adagio poco". "Fuga, imitant el so del corn de la sella de la posta" està dedicada al germà Joan Jacob en motiu del seu alistament a la Guàrdia Sueca.

Es, el "Capriccio" una obra important. A ella ja hi apareix el "motiu de les llàgrimes", tema emprat per Bach en altres composicions posteriors, com en el "Crucifixus" de la "Missa en si menor".

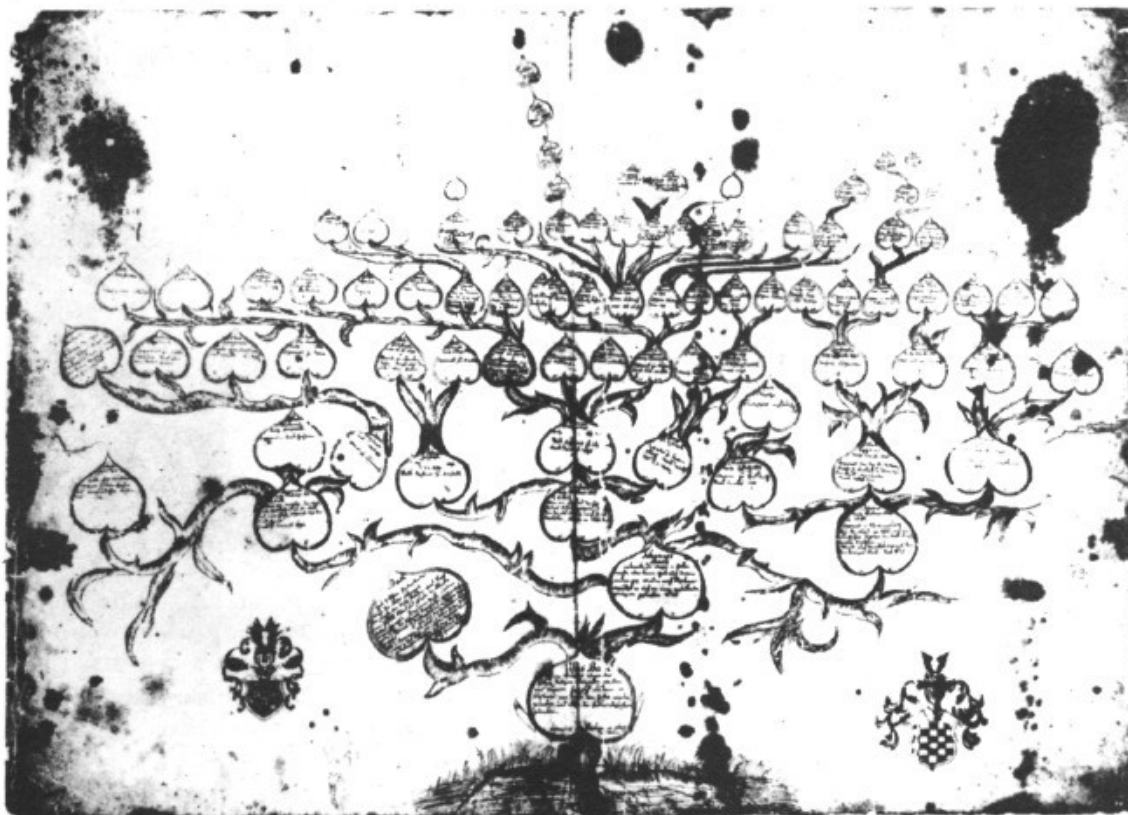

Entrada de l'escola de llatí d'Ohrdruf

Johann Sebastian Bach.

-67-

Arbre genealògic dels BACH

EL BACH DE KARL GEIRINGER

Joan Sebastià és una figura màxima de la unificació de diferents estils nacionals i regionals.

La incansable imaginació de Bach creà una immensa varietat de formes arquitectòniques.

Es molt significatiu que Bach, el gran virtuós de l'orgue, assolís primer el clímax de la seva creadora arrencada en el camp instrumental de la Música i després en la Música vocal.

Les obres vocals de Bach formen una unitat inseparable.

Karl Geiringer
La família de los Bach
(Espasa Calpe)

Interior i exterior de l'escola de Ilatí

PERE ESTELRICH I MASSUTÍ.
BIEL MASSOT I MUNTANER.

1 de Març, una data històrica

Consolat de Mar, seu de la Presidència del Govern Balear

L'1 de març de 1983 les Corts Generals aprovaren l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears. De llavors ençà, aquest dia s'ha convertit en una data històrica.

- PERQUÈ aquell 1 de març de 1983 iniciàrem el procés cap a la institucionalització del nostre autogovern.

- PERQUÈ amb l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears retérem homenatge a totes les persones que al llarg del temps han treballat per mantenir la identitat del nostre poble.

- PERQUÈ aquell dia iniciàrem el camí per planificar el nostre futur i convertir en realitats les nostres aspiracions.

Any rera any, hem recordat aquella data amb una commemoració solemne, però popular. Solemne, pel significat que té; popular, perquè el poble de les Illes Balears n'és el protagonista.

Aquest és l'autèntic esperit que anima els actes oficials i la diada autonòmica que el Govern Balear prepara per a principis de març. Una commemoració que vol ressaltar i difondre tot allò que ens és propi i que marca les nostres vides. Una data perquè reflexionem sobre el fet balear.

Cada any, una de les nostres illes ha estat l'escenari principal de la Diada Autonòmica. Primer va esser Menorca, després, Eivissa i Formentera i enguany, en el Tercer Aniversari de la promulgació de l'Estatut d'Autonomia, ho serà Mallorca. Per això, us convidam a tots a celebrar aquesta fita històrica i esperam que tots, habitants d'aquestes Illes, hi prengreu part.

GOVERN BALEAR

Número 48,
març del 86

òrtula
informatiu cultural

S'ESCOLA VELLA
Pòrtol (Marratxí)

COL·LABORADORS

Cosme Aguiló	Tomeu Munar
Miquel Aguiló	Miquel Mut
Pere J. Amengual	Pere Gil
Lluís Aspiroz	Antoni Roca
Gabriel Bibiloni	Sebastià Roca
Guillem Bosch	Rafel Roig
Jordi Cloquell	Ramon Rosselló
Comissió de glosadors	Frederic X. Ruiz
Rafel Crespí	Vicenç Sastre
Pere Estelrich	Miquel Sbert
Pau Ferrer	Magdalena Torelló
Miquel A. Font	Cristòfol Tries
Carme Gafarot	Antoni Vaquer
Pau Lladó	Gabriel A. Vich
Xisco Llinàs	Joana M ^a Matas
Guillem Massot	Tomeu Mestre
Josep Massot	
Miquel Mulet	

CONSELL DE REDACCIÓ

Confecció gràfica: Antoni Canyelles i Oliver

Rafel Ferrer i Sanxo
Miquel A. Lladó i Ribas
Damià Quetglas i Bergas

Miquel Bosch i Auba
Biel Massot i Muntaner

Imprès als tallers
"Apòstol y Civilizador"
(Petra) DL: PM 529/81

Per l'autodeterminació i la pau:
**NO a l'OTAN, no a les bases nord-americanes
als Països Catalans**
neutralitat
referèndum clar i vinculant
Comissió anti-OTAN de la CRIDA a la SOLIDARITAT